

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

GODIŠNJI KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ
INTERNE REVIZIJE
ZA
2021. GODINU

Sarajevo, mart 2022. godine

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH - CHJ.....	2
3. Osnova za pripremu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH9	
3.1. Zakonodavni okvir.....	9
3.2. Metodologija rada interne revizije u institucijama BiH	10
4. Konsolidirani izvještaj o internoj reviziji po godišnjim izvještajima JIR za 2021. godinu.....	12
4.1. Jedinice interne revizije institucija BiH – pregled uspostavljanja JIR	13
4.2. Nadležnost jedinica za internu reviziju	15
4.3. Izvještaji jedinica interne revizije.....	18
4.4. Pregled uspostavljanja i razvoja sistema interne revizije institucija BiH	32
4.5. Pregled primjene metodologije rada i učinka jedinica interne revizije institucija BiH.....	36
4.6. Kontinuirana profesionalna edukacija internih revizora u institucijama BiH	44
4.7. Unapređenje sistema interne revizije	46
5. Informacija o realizaciji Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina u dijelu koji se odnosi na internu reviziju i Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije za 2021. godinu	47
5.1. Osnovi Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina i informacija o njenoj realizaciji	47
5.2. Operativni godišnji akcioni plan Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za 2021. godinu	48
6. Realizacija zaključaka Vijeća ministara BiH	54

1. Uvod

Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH (u daljem tekstu: CHJ) obavezna je, u skladu s odredbama člana 25. Zakona o internoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 27/08 i 32/12), da pripremi Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije.

Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije daje osnovne podatke o sistemu interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), podatke o aktivnostima Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora BiH, podatke o jedinicama interne revizije i internim revizorima, podatke o revidiranim institucijama, kao i podatke o izvršenim internim revizijama od strane jedinica za internu reviziju institucija BiH i podatke o poduzetim aktivnostima na realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH.

Sistem interne revizije je dio sistema javne interne finansijske kontrole (PIFC – *Public Internal Financial Control*) koji je razvila Evropska komisija i koji ima za cilj da zemljama u procesu pridruživanja Evropskoj uniji pruži pomoć u razumijevanju i primjeni dobro razvijenih i efektivnih sistema interne kontrole.

Sistem interne revizije u institucijama BiH, pored Zakona o internoj reviziji institucija BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 27/08 i 32/12), definiran je i strateškim dokumentima i to: Strategijom razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2016-2018. godina koju je usvojilo Vijeće ministara BiH na 87. sjednici održanoj 29.12.2016. godine i Strategijom razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025. godina, koju je usvojilo Vijeće ministara BiH na 8. sjednici, održanoj 11.06.2020. godine.

Važan segment sistema interne revizije u javnom sektoru BiH predstavlja i Koordinacioni odbor centralnih jedinica za harmonizaciju (KO CJH). Ovo tijelo čine rukovodioci Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Centralne harmonizacijske jedinice Federalnog ministarstva finansija i Centralne jedinice za harmonizaciju Ministarstva finansija Republike Srpske.

U nastavku dajemo pregled stanja zakonodavnog okvira interne revizije u institucijama BiH, podatke o: aktivnostima CHJ, jedinicama interne revizije i izvršenim internim revizijama, preporukama iz izvještaja interne revizije, poštovanju metodologije rada interne revizije, kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH, realizaciji Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije¹ za 2021. godinu, kao i mjerama i aktivnostima poduzetim od strane institucija i interne revizije na realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH.

2. Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH - CHJ

Obaveza Bosne i Hercegovine na polju interne revizije utvrđena je članom 90. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine u dijelu pod nazivom „Saradnja u području revizije i finansijske kontrole“ („Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori“, broj 10/08).

U skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 27/08 i 32/12), Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i BiH, Zakonom o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16), a na osnovu Odluke Vijeća ministara BiH, broj 113/09 („Službeni glasnik BiH“, broj 44/09), uspostavljena je Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH – CHJ, koja u skladu s navedenim propisima ima obavezu uspostaviti i razvijati sistem unutrašnje finansijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, a kao poseban segment ovog sistema da uspostavi sistem i strukturu interne revizije u institucijama BiH.

¹ Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025. godina

Podršku uvođenju i razvoju javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini pružila je i Evropska unija kroz realizaciju projekata tehničke pomoći finansiranih iz sredstava IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) fondova podrške Bosni i Hercegovini. Do sada su realizirana dva projekta i to: Projekt PIFC (*Public Internal Financial Control*) i Projekt SPFM (*Strengthening Public Financial Management*), dok je u toku realizacija Projekta "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3). Projektom PIFC pružena je podrška institucijama BiH u procesu uvođenja i razvoja sistema interne revizije (IR) i sistema finansijskog upravljanja i kontrole (FUK) zasnovanih na dobrim praksama u državama članicama Evropske unije (EU), kao i na iskustvima iz drugih država koje ispunjavaju obaveze vezane za procese pristupanja članstvu u EU. Kroz projekt SPFM pružena je podrška unapređenju veze između kreiranja politika i procedura planiranja budžeta, te jačanja sistema javne interne finansijske kontrole. Projekt PIFC 3 se oslanja na prethodna dva projekta i usmjeren je na pružanje podrške reformi upravljanja javnim finansijama u procesu pristupanja Evropskoj uniji, kroz jačanje kapaciteta, ažuriranje metodologije rada i razvijanje softverskih alata za provođenje finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije u javnom sektoru na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.

Aktivnosti na realizaciji projekta EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3) otpočele su u oktobru 2018. godine. U proteklom periodu u okviru Projekta izrađen je nacrt Okvira za strategiju javne interne finansijske kontrole za period 2020-2025 kojim su definirani ciljevi i područja razvoja PIFC-a na svim nivoima vlasti u BiH. Nakon što je Koordinacioni odbor CJH prihvatio navedeni okvirni strateški dokument, pripremljene su i pojedinačne strategije za svaki od nivoa vlasti u BiH. U skladu s usvojenim strategijama i specifičnim potrebama i prioritetima koji odgovaraju dostignutom nivou razvoja u oblasti javnih internih finansijskih kontrola, u okviru Projekta pružena je i tokom 2021. godine podrška centralnim harmonizacijskim jedinicama u daljnjem razvoju ovog sistema.

Kao rezultate ovog projekta, u domenu interne revizije u institucijama BiH, do kraja 2021. godine možemo navesti:

- izrađena je Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025 godina²;
- izrađen je novi Priručnik za internu reviziju u institucijama BiH (ažurirana verzija), u skladu sa posljednjom verzijom Međunarodnih standarda za internu reviziju³⁴;
- izrađen je Pravilnik o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH⁵;
- okončane su aktivnosti na izradi aplikacije za praćenje i upravljanje FUK-om i IR-om u javnom sektoru BiH (PIFC aplikacija) koja u dijelu koji se odnosi na internu reviziju omogućava upravljanje procesom planiranja i vršenja revizija, evidentiranje svih provedenih aktivnosti i izvještavanje uz pomoć IT alata;
- održane su obuke o primjeni novih propisa iz oblasti interne revizije u institucijama BiH tokom kojih je, također, prezentirana i nova Aplikacija i
- provedena je pilot revizija u jednoj od institucija BiH⁶ u toku koje je primijenjena Aplikacija za praćenje i upravljanje FUK-om i internom revizijom u javnom sektoru BiH (testna verzija).

Planirano je da se u prvoj polovini 2022. godine okončaju potrebne aktivnosti na instaliranju Aplikacije, čime će biti ispunjeni potrebni preduslovi za stavljanje u upotrebu Aplikacije i njenu dosljednu primjenu od strane svih organizacija na koje se primjenjuju odredbe Zakona o internoj reviziji institucija BiH. IT kompanija, koja je izradila Aplikaciju, pripremila je i Korisničko uputstvo za njenu primjenu koje je dostupno u okviru Aplikacije svim njenim korisnicima.

² Usvojena na 8. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 11.06.2020. godine.

³ Stupili na snagu 01.01.2017. godine.

⁴ Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 73/21.

⁵ Odluka o donošenju Pravilnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 74/21.

⁶ Ministarstvo vanjskih poslova BiH

Okvir PIFC-a (*Public Internal Financial Control*) čine tri stuba koja bi trebalo da osiguraju dovoljno sinergijskih efekata kako bi se osiguralo razumno uvjerenje da interne kontrole funkcioniraju adekvatno i efektivno, a to su:

- funkcionalno neovisna i decentralizirana interna revizija (IR) - koja ima ulogu da pruži pomoć rukovodiocu institucije vršeći pregled adekvatnosti i efektivnosti internih kontrola i dajući preporuke u cilju unapređenja poslovanja institucije,
- finansijsko upravljanje i kontrola (FUK) – koje je usmjereno na jačanje odgovornosti za ostvarivanje ciljeva institucije, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcioniranje sistema finansijskog upravljanja i kontrole u instituciji i
- CHJ, kao zasebna jedinica, koja razvija i usmjerava proces PIFC-a.

Svaki od tri nivoa vlasti je, kroz svoju centralnu harmonizacijsku jedinicu, dokumente koje je KO CJH odobrio, dalje razrađivao i pripremao dokumente, prilagođavajući okvirne dokumente svojim potrebama. Ovakvim koordiniranim pristupom postignuta je unificiranost u pristupu propisima metodološkog tipa iz oblasti interne revizije.

Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, ovlaštena je za razvoj, rukovođenje i koordinaciju interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine. U skladu s nadležnostima definiranim Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, CHJ je do sada realizirala kako slijedi:

a) *Pripremu prijedloga za izmjene Zakona o internoj reviziji u institucijama Bosne i Hercegovine, nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru CJH;*

CHJ je u toku 2012. godine pripremila nacrt Zakona o izmjenama Zakona o internoj reviziji institucija BiH, kojim su stvorene kvalitetne zakonske pretpostavke za uspostavljanje efikasnog i ekonomičnog sistema interne revizije u institucijama BiH. Zakon je, nakon usvajanja, objavljen u „Službenom glasniku BiH“, broj: 32/12.

Ovom dopunom zakonskog rješenja definirano je vršenje funkcije interne revizije u institucijama BiH na način da se osigura efikasnije i racionalnije uspostavljanje jedinica interne revizije, koje će onemogućiti uspostavljanje nepotrebno velikog broja jedinica interne revizije, nego da se s manjim brojem jedinica koje će, u skladu s različitim kriterijima grupisanja i ispunjenosti uslova, omogućiti pokrivenost internom revizijom više organizaciono i resorno srodnih institucija, a što za rezultat ima i značajan materijalni efekt u smislu negomilanja neracionalnog broja izvršilaca i troškova koji bi se tako proizveli. Ovakvom izmjenom omogućeno je i uspostavljanje jedne jedinice interne revizije koja će vršiti internu reviziju u više organizaciono ili resorno srodnih institucija, u skladu s principima definiranim Zakonom.

CHJ je, u skladu sa navedenim odredbama Zakona o internoj reviziji institucija BiH, pripremila Odluku o kriterijumima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19. Odluka je pripremljena na osnovu analize ispunjenosti definiranih kriterija za uspostavljanje jedinica interne revizije i podataka o godišnjem budžetu i finansijskim planovima institucija, te je istom predviđeno uspostavljanje ukupno 19 jedinica interne revizije koje će pružati usluge interne revizije u 77 institucija BiH.

b) *Pripremu i implementaciju programa obuke i certificiranja internih revizora institucija Bosne i Hercegovine, nakon usaglašavanja programa obuke u Koordinacionom odboru CJH;*

U prethodnom periodu izvršena je obuka osoblja koje radi na poslovima interne revizije i finansijskog upravljanja i kontrole, u institucijama Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije BiH, kroz Projekt PIFC i Projekt SPFM koji su finansirani od strane EU. Različiti nivoi obuka pruženi su za različite polaznike iz različitih oblasti.

CHJ je donijela Program obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 7/15 i 89/18), kojim se definira način sticanja zvanja i sertifikata ovlaštenog internog revizora u

institucijama BiH, te obaveza daljeg profesionalnog usavršavanja internih revizora u skladu sa Standardima interne revizije. U skladu s ovim programom, CHJ je donijela Odluku o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 92/15, 56/17 i 65/19) i Uputstvo o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 97/15), kojim su detaljno definirani način i postupak ispunjavanja zahtjeva kontinuirane edukacije.

U proteklom periodu CHJ je organizirala, u skladu s navedenim programom, u dva ciklusa obuke za interne revizore u institucijama BiH u svrhu sticanja Certifikata ovlaštenog internog revizora. Obuke se sastoje od teorijske obuke, polaganja pismenog ispita i praktične obuke, koja se odvija kroz provođenje dvije interne revizije u institucijama BiH pod stručnim nadzorom mentora. Do kraja 2021. godine CHJ je certificirala ukupno 39 internih revizora u institucijama BiH.

U skladu s propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije (KPE) internih revizora u institucijama BiH, CHJ je i u ovom izvještajnom periodu organizirala obuke za interne revizore u institucijama BiH na teme definirane Programom obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH. Održane su ukupno četiri obuke za interne revizore u institucijama BiH, od kojih je tri obuke organizirala CHJ, tokom kojih su obrađene sve teme predviđene Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2021. godinu, koji je donijela CHJ MFT BiH⁷. Jednu obuku iz oblasti interne revizije organizirao je i Koordinacioni odbor CJH. U svakoj od ovih obuka aktivno učešće imali su eksperti Projekta PIFC 3, koji su pored održanih teorijskih predavanja na teme obuhvaćene obukama, upoznali polaznike i s primjerima dobre prakse zemalja u okruženju, kako je to i predviđeno u okviru plana aktivnosti i zadataka ovog projekta.

U skladu s navedenim propisima CHJ izdaje, na osnovu dostavljenih zahtjeva, mišljenje o priznavanju obuka koje organiziraju međunarodne i domaće organizacije, kao kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH, kako je to definirano Programom i Odlukom⁸. U 2021. godini CHJ je zaprimila i obradila ukupno 92 zahtjeva jedinica interne revizije za bodovanje obuka kao kontinuirane profesionalne edukacije, na koja su u predviđenom roku izdata mišljenja.

c) *Usvajanje i implementaciju standarda za internu reviziju u institucijama BiH i Kodeksa profesionalne etike za interne revizore, nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru CJH;*

U 2011. godini CHJ je pripremila, u skladu s Međunarodnim standardima interne revizije, metodologiju rada interne revizije u institucijama BiH CHJ i istu objavila u vidu Priručnika za internu reviziju sa standardima interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11). Metodologija se temelji na okvirnim dokumentima odobrenim od Koordinacionog odbora CJH.

U 2017. godini CHJ je pripremila, na osnovu odluke Koordinacionog odbora CJH, i dostavila na objavu Odluku o usvajanju standarda interne revizije u institucijama BiH kojom se regulira usvajanje, objavljivanje i primjena Međunarodnih standarda za profesionalnu praksu interne revizije, koji su stupili na snagu 01.01.2017. godine. Navedena Odluka objavljena je u "Službenom glasniku BiH", broj 93/17.

Kodeks profesionalne etike za interne revizore u institucijama BiH sastavni je dio metodologije interne revizije i usaglašen je s Međunarodnim okvirom profesionalne prakse interne revizije⁹.

U izvještajnom periodu CHJ je, s ekspertima Projekta EU PIFC 3, pripremila Pravilnik o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH, koji je objavljen u decembru 2021. godine. Pravilnik pruža detaljne smjernice i uputstva načina provođenja interne i eksterne ocjene kvaliteta, u skladu sa zahtjevima standarda interne revizije.

d) *Usvajanje i implementaciju radne metodologije interne revizije, nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru CJH;*

⁷ Objavljen na web stranici CHJ <https://chi.mft.gov.ba>, odnosno na web stranici Ministarstva finansija i trezora BiH (www.mft.gov.ba) u dijelu koji se odnosi na Centralnu harmonizacijsku jedinicu.

⁸ Program obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH i Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH.

⁹ *The International Professional Practices Framework* – izdat od Globalnog instituta internih revizora (*The IIA*)

Pored Priručnika, nakon usaglašavanja okvirnih dokumenata na Koordinacionom odboru CJH, CHJ je za potrebe interne revizije u institucijama BiH pripremila i objavila tekst Povelje interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 82/11 i 30/18) i Kodeks profesionalne etike za interne revizore u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11), kao dio radne metodologije za internu reviziju u institucijama BiH. CHJ je, također, objavila i tekst Sporazuma o vršenju funkcije interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 73/12 i 32/18).

Poveljom interne revizije uređuje se opći pristup interne revizije, svrha i cilj, nezavisnost, uloga i djelokrug interne revizije, odgovornost rukovodioca jedinice za internu reviziju/internog revizora, kao i ovlaštenja pristupa dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje revizija, te se definira način izvještavanja i postupci u slučaju identificiranja indikatora prevare.

Etički kodeks je dokument neophodan i prikladan za profesiju interne revizije koja se zasniva na povjerenju u objektivno uvjeravanje o adekvatnom upravljanju rizicima, sistemima kontrole i rukovođenju. Etički kodeks definira principe i pravila ponašanja koja su interni revizori obavezni poštovati i pridržavati ih se, što predstavlja temelj za profesionalno pružanje usluga interne revizije.

U cilju stvaranja uslova za provođenje Zakona i podzakonskih akata CHJ je pripremila i objavila tekst Sporazuma o vršenju funkcije interne revizije u institucijama BiH, kojim se reguliraju međusobna prava i obaveze jedinica interne revizije, koje su navedenim propisima zadužene za vršenje funkcije interne revizije u više institucija, i institucije u kojoj ta jedinica pruža uslugu interne revizije.

U toku 2019. godine CHJ je pripremila i testirala, u saradnji sa ekspertima Nacionalne akademije za ekonomiju i finansije Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske¹⁰, Priručnik za reviziju učinka za interne revizore u institucijama BiH. U pripremi, izradi i testiranju ovog Priručnika učestvovali su, pored holandskih eksperata i CHJ i interni revizori iz šest institucija BiH¹¹. Odluka o donošenju Priručnika objavljena je u "Službenom glasniku BiH", broj 81/19, dok je Priručnik objavljen na veb stranici CHJ.

U izvještajnom periodu objavljen je novi Priručnik za internu reviziju, koji je usklađen s posljednjom verzijom Međunarodnih standarda za internu reviziju. Izrada ovog Priručnika realizirana je u okviru planiranih aktivnosti Projekta tehničke pomoći EU našoj zemlji "PIFC 3", kroz saradnju CHJ i eksperata Projekta. Koordinacioni odbor CJH je, na svojoj 11. sjednici održanoj 29.11.2021. godine, odobrio okvirni tekst Priručnika za internu reviziju, na osnovu kojeg je CHJ donijela Odluku o donošenju Priručnika za internu reviziju u institucijama BiH koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 73/21.

Također, u izvještajnom periodu u okviru Projekta poduzete su aktivnosti na izradi Aplikacije za praćenje i upravljanje FUK-om i internom revizijom u javnom sektoru BiH u dijelu koji se odnosi na vršenje interne revizije i izvještavanje interne revizije. U izradi i testiranju funkcionalnosti aplikacije za internu reviziju aktivno su učestvovala sve tri CHJ, kao i interni revizori. Također, proces testiranja aplikacije proveden je i kroz pilot reviziju u Ministarstvu vanjskih poslova BiH tokom koje je cjelokupan postupak revizije, od planiranja, ocjene prikupljenih dokaza, formuliranja nalaza i preporuka, do izrade izvještaja i planova aktivnosti izvršen u testnoj verziji Aplikacije. U toku su aktivnosti na instaliranju Aplikacije na server Ministarstva finansija i trezora BiH. Očekuje se da će u prvoj polovini 2022. godine Aplikacija biti u potpunosti spremna za korištenje i početi se primjenjivati u svim institucijama BiH. Primjena softvera u postupku vršenja revizija treba doprinijeti većoj efikasnosti interne revizije i jednoobraznoj primjeni propisane metodologije rada, što će osigurati usklađenost sa standardima interne revizije koji se odnose na proces vršenja revizije, a time i doprinijeti unapređenju kvaliteta rada.

Uporedo s izradom Priručnika i softverskih/aplikativnih rješenja, u izvještajnom periodu CHJ je s ekspertima Projekta pripremila i metodologiju za provođenje kontrole kvaliteta interne revizije. Koordinacioni odbor CJH je, na svojoj 12. sjednici održanoj 13.12.2021. godine, odobrio dokument kojim se uređuje kontrola kvaliteta interne revizije, u skladu s kojim je CHJ donijela Odluku o donošenju

¹⁰ Na osnovu bilateralnog sporazuma o saradnji zaključenog između Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske i Ministarstva finansija i trezora BiH.

¹¹ Imenovana Radna grupa za izradu Nacrta priručnika za reviziju učinka u institucijama BiH i Tim za vršenje pilot interne revizije učinka – rješenja CHJ MFT BiH o imenovanju od 26.11.2018. i 14.05.2019. godine.

Pravilnika o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH, koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 74/21. Navedeni metodološki dokument pruža detaljne smjernice i uputstva koja će olakšati jedinicama interne revizije ispunjavanje zahtjeva standarda interne revizije, koji nalažu kontinuirano preispitivanje kvaliteta revizorskog rada u svrhu unapređenja usluga koje pružaju.

e) *Usvajanje i implementaciju Strategije razvoja interne revizije u javnom sektoru nakon usaglašavanja u Koordinacionom odboru CJH;*

Osnovni strateški dokument, koji je na sveobuhvatan način predstavio novi koncept upravljanja javnim finansijama i aktivnosti za potrebe njegovog razvoja, bila je Strategija za provođenje javne interne kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo na 110. sjednici, održanoj 30.12.2009. godine.

U toku 2020. godine, u okviru Projekta podrške EU "PIFC-3", okončane su aktivnosti na izradi trećeg po redu strateškog dokumenta iz oblasti sistema javnih internih finansijskih kontrola u BiH. Izradi ovog dokumenta prethodila je izrada okvirnog dokumenta koji je dao petogodišnju perspektivu razvoja PIFC-a u javnom sektoru BiH. U toku 2019. godine Koordinacioni odbor CJH je prihvatio nacrt Okvira za strategiju javne interne finansijske kontrole za period 2020-2025, koji je pripremljen od strane stručnog tima Projekta, nakon čega su izrađene i pojedinačne strategije za svaki od upravnih nivoa vlasti u BiH u skladu s njihovim specifičnim prioritetima i potrebama. Vijeće ministara BiH usvojilo je, na svojoj 8. sjednici održanoj 11.06.2020. godine, Strategiju razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina. Polazeći od dostignutog nivoa razvoja sistema javnih internih finansijskih kontrola u institucijama BiH, Strategija određuje konkretne strateške ciljeve i operativne mjere za unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole, sistema interne revizije, te monitoringa i izvještavanja u ovim oblastima.

f) *Davanje saglasnosti na pravilnike o sistematizaciji organizacija koje uspostavljaju jedinice interne revizije u dijelu koji se odnosi na internu reviziju;*

CHJ je u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH objavila Odluku o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19) i Pravilnik o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 81/12 i 99/14) čime su stvoreni svi potrebni uslovi za dostavljanje prijedloga pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u jedinicama interne revizije na saglasnost CHJ za institucije koje uspostavljaju jedinice interne revizije. Ova aktivnost proizašla je nakon objavljivanja navedenih dokumenata, a koji su rezultat analiza koje su rađene od strane CHJ i razmatranja materijala i prijedloga dostavljenih od eksperata Projekta PIFC za izradu optimalne strukture interne revizije u institucijama BiH. Ovim dokumentima definirano je uspostavljanje decentraliziranog modela interne revizije u institucijama BiH, kao i obaveze institucija za uspostavljanje jedinica interne revizije.

CHJ, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji, daje saglasnost na izmjene i dopune pravilnika o unutrašnjoj organizaciji institucija koje imaju obavezu uspostaviti jedinicu interne revizije u skladu s navedenim propisima. Saglasnost na izmjene Pravilnika, zaključno sa 31.12.2021. godine, data je za 18 od ukupno 19 institucija koje su to bile obavezne učiniti i jedno javno preduzeće. CHJ je u skladu sa svojom zakonskom obavezom razmotrila sve pristigle zahtjeve, te na one koji nisu bili kompletni i usaglašeni s navedenim propisima, dala određene preporuke i sugestije prije konačne saglasnosti.

g) *Koordinaciju rada jedinica interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine i uspostavljanje veza s državnim i međunarodnim institucijama na području interne revizije;*

Trenutno su funkcionalno uspostavljene jedinice interne revizije u svih 19 institucija BiH, koliko prema važećim propisima treba da bude uspostavljeno. Od toga, njih 16 je uspostavljeno u skladu s propisima

iz oblasti interne revizije, dok je u 3 institucije interna revizija uspostavljena prema pravilniku o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s relevantnim propisima¹².

U toku 2020. godine je i jedno javno preduzeće, Radio-televizija BiH, pribavilo saglasnost CHJ za imenovanje rukovodioca JIR i popunilo i poziciju internog revizora.

CHJ u skladu sa svojom ulogom osigurava ravnopravan pristup metodologiji i primjeni propisa iz oblasti interne revizije svim jedinicama interne revizije, te koordinira rad internih revizora na terenu i izvještava o njihovom radu kroz Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije. Podaci o radu jedinica interne revizije i njihovim karakteristikama dati su detaljno u četvrtom dijelu ovog Izvještaja.

h) *Davanje saglasnosti na izbor rukovodioca jedinice za internu reviziju i na uspostavljanje odbora za internu reviziju;*

CHJ je, objavljivanjem Odluke o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19) i Pravilnika o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 81/12 i 99/14), definirala kriterije za izdavanje ovakve vrste saglasnosti. CHJ je, u skladu s važećim propisima kojima se uređuje oblast interne revizije u institucijama BiH, a na osnovu ispunjenosti propisanih uslova, u predviđenom roku dala svoje mišljenje o saglasnosti po pristiglim zahtjevima za imenovanje rukovodioca jedinice interne revizije. CHJ je izdala, zaključno s 31.12.2021. godine, ukupno 18 saglasnosti na izbor rukovodioca jedinice interne revizije.

Očekuje se da će u narednom periodu i preostale tri institucije koje nemaju popunjenu poziciju rukovodioca JIR¹³, u skladu s odredbama Odluke o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH i Pravilnika o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH, provesti potrebne procedure za zapošljavanje rukovodioca jedinice interne revizije.

i) *Saradnju s Uredom za reviziju institucija Bosne i Hercegovine u cilju ostvarivanja efikasne i djelotvorne interne i eksterne revizije;*

Postoje uslovi za operativnu saradnju između internih i eksternih revizora kroz primjenu INTOSAI standarda¹⁴ i smjernica (INTOSAI GOV), koje je Koordinacioni odbor vrhovnih revizorskih institucija objavio kroz Odluku o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija – ISSAI okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 38/11), a čiju primjenu sugeriše i CHJ internim revizorima kroz Priručnik za internu reviziju u institucijama BiH. CHJ je kroz dostavljene godišnje izvještaje jedinica interne revizije informisana da se uvažavaju date sugestije kroz poštovanje metodologije, te da postoji operativna saradnja između osoblja interne revizije i revizora Ureda za reviziju institucija BiH. Rukovodioci CHJ i Ureda za reviziju institucija BiH održavaju radne sastanke s ciljem unapređenja saradnje.

j) *Nadzor nad implementacijom svih primjenjivih regulativa za internu reviziju od strane jedinica za internu reviziju;*

Nadzor nad primjenom regulativa za internu reviziju CHJ osigurava kroz godišnje izvještaje jedinica interne revizije i internih revizora, a koji služe kao osnova za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije. Nadzor se vrši i kroz održavanje sastanaka CHJ s rukovodiocima JIR i internim revizorima, kao i kroz davanje saglasnosti i mišljenja CHJ u vezi sa zahtjevima interne revizije, te kroz odobravanja dodataka Priručniku. Također, i interna ocjena kvaliteta rada interne revizije koju provodi rukovodilac JIR, u skladu s Međunarodnim standardima interne revizije, doprinosi funkciji nadzora na nivou jedinica interne revizije.

U izvještajnom periodu, zbog obaveze poštovanja epidemioloških mjera na suzbijanju pandemije, Odsjek za razvoj interne revizije CHJ nije bio u mogućnosti da održi veći broj sastanaka s osobljem interne revizije u institucijama BiH, te se komunikacija odvijala uglavnom putem *e-mail* korespondencije

¹² Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi - BHANSA

¹³ Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela, BHANSA i Ministarstvo odbrane BiH (od 24.05.2021. upražnjena pozicija rukovodioca JIR u ovom Ministarstvu).

¹⁴ Standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI)

i telefonskim putem. Održano je planiranih 6 sastanaka s rukovodiocima jedinica interne revizije i internim revizorima, kao i nekoliko neformalnih savjetodavnih sastanaka, na kojima su razmatrani problemi i nedoumice koje u svom radu imaju interni revizori, te mogućnosti i načini za poboljšanje kvaliteta usluga koje pruža interna revizija, u sklad sa propisima u ovoj oblasti i utvrđenom metodologijom rada.

Pored naprijed navedenih aktivnosti, CHJ je u skladu s Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH i Programom obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH, a u saradnji s entitetskim CHJ i strukovnim udruženjima: Udruženjem internih revizora u BiH – Sarajevo, Udruženjem internih revizora iz Banjaluke i Akademsko-strukovnim udruženjem internih revizora u BiH, vršila verifikaciju, kroz procjenu i provjeru u skladu s definiranim kriterijima, za svaki od pristiglih zahtjeva za verifikaciju certifikata ovlaštenih internih revizora izdatih od navedenih institucija i udruženja. Zaključno sa 31.12.2021. godine CHJ je izdala ukupno 378 mišljenja o prihvatljivosti certifikata ovlaštenog internog revizora u smislu kvalificiranosti za obavljanje poslova iz oblasti interne revizije u institucijama BiH. Od ukupnog broja datih mišljenja (378), u izvještajnom periodu izdato je 25 mišljenja. Podatak o broju verificiranih certifikata govori o postojanju adekvatnog broja kvalificiranih kandidata, kvalificirane konkurencije, za popunu radnih mjesta u jedinicama interne revizije institucija BiH.

3. Osnova za pripremu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH

3.1. Zakonodavni okvir

Uspostavljanje i razvoj savremenog sistema upravljanja javnim rashodima u institucijama BiH predstavlja kompleksan skup aktivnosti koje su institucije BiH provele i provode, počevši od izrade zakonodavnog okvira, organizacionog strukturisanja i pozicioniranja pojedinih segmenata strateškog planiranja, srednjoročnog i godišnjeg budžetiranja, programiranja, pa do instaliranja i operativnog korištenja niza aplikativnih rješenja koja pomažu ostvarenju postavljenih ciljeva i u konačnom, ostvarenju misije svake od institucija.

Javna interna finansijska kontrola u institucijama BiH obuhvata dio načela *acquis communautaire* koje je uspostavila Evropska unija, kao cjelovit sistem internih finansijskih kontrola za dobro upravljanje prihodima, rashodima, sredstvima i obavezama u javnom sektoru, bez obzira na njihov izvor.

EU model PIFC-a razdvaja funkcije i odgovornosti za sistem finansijskog upravljanja i kontrole (eng. *Financial Management and Control*), obuhvatajući *ex ante* (prethodnu), *ongoing* (tekuću) i *ex post* (naknadnu) kontrolu i nezavisnu internu reviziju.

Na osnovu međunarodno prihvaćenih standarda i najbolje prakse EU, termin „interna finansijska kontrola u javnom sektoru“ (PIFC – *Public Internal Financial Control*) podrazumijeva cjelokupni, objedinjeni sistem koji uspostavljaju vlade entiteta i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine radi kontrolisanja, revizije i izvještavanja o korištenju budžetskih sredstava i sredstava EU. Cilj ovog sistema je da osigura usklađenost zakonodavstva i transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima (državnim fondovima i fondovima Evropske unije), kao i da osigura njihovu kontrolu.

Interna finansijska kontrola u javnom sektoru obuhvata sve mjere za kontrolu državnih prihoda, rashoda, imovine i obaveza. Ona obuhvata i sve sisteme interne kontrole i sve procedure u javnim institucijama, te pomaže u stvaranju sigurnosti da se javna sredstva namjenski troše i da se njima postiže vrijednost uloženog.

Interna revizija, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, kao i u skladu sa definicijom iz usvojenih standarda interne revizije, predstavlja nezavisno, objektivno uvjeravanje i konsultantsku aktivnost kreiranu s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

Zakon o internoj reviziji institucija BiH, u članu 25, propisuje obavezu Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine (CHJ) da pripremi godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije. CHJ je ovlaštena da na osnovu godišnjih izvještaja primljenih od rukovodilaca jedinica interne revizije pripremi Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije.

Nakon odobrenja ministra finansija i trezora Bosne i Hercegovine izvještaj se, radi upoznavanja s problematikom interne revizije, dostavlja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine. Također, CHJ ovaj izvještaj dostavlja i Parlamentarnoj skupštini BiH.

Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije daje sažete informacije o broju obavljenih internih revizija, datim preporukama, te o statusu implementacije preporuka sadržanih u izvještajima o internoj reviziji, a na osnovu izvještaja koje su jedinice za internu reviziju dostavile CHJ. Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije u institucijama BiH sačinjen je u formatu koji je pripremila CHJ.

CHJ je za potrebe interne revizije u institucijama BiH sačinila i objavila metodološke dokumente, koji su neophodni za kvalitetan rad i razvoj funkcije interne revizije u institucijama BiH. Ovi dokumenti uvažavaju okvirne dokumente usvojene na Koordinacionom odboru centralnih jedinica za harmonizaciju (KO CJH).

3.2. Metodologija rada interne revizije u institucijama BiH

Metodologiju za funkcioniranje interne revizije u institucijama BiH čine:

- Etički kodeks / Kodeks profesionalne etike internih revizora ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11) sadrži načela i pravila kojih su se dužni pridržavati interni revizori kako bi u obavljanju svojih zadataka bili nezavisni, objektivni i poštenu. Pored toga, interni revizori moraju da se neprestano usavršavaju s ciljem unapređenja kvaliteta rada.
- Povelja interne revizije ("Službeni glasnik BiH", broj 30/18) uređuje opći pristup interne revizije, svrhu i cilj, nezavisnost, ulogu i djelokrug interne revizije, odgovornost rukovodioca jedinice za internu reviziju / internog revizora, kao i ovlaštenja pristupa dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje revizije, te definira obim aktivnosti interne revizije, izvještavanje i postupke u slučaju identificiranja indikatora prevare.
- Priručnik za internu reviziju ("Službeni glasnik BiH", br. 82/11 i 73/21) definira metodologiju rada i obavljanja interne revizije u institucijama / budžetskim korisnicima koji se finansiraju iz budžetskih sredstava institucija BiH, a u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH. Priručnik pomaže u usvajanju stručne terminologije, razumijevanju i prihvatanju revizorskih tehnika koje će u svom radu primjenjivati interni revizori u institucijama BiH. Priručnik je prilagođen praksi javnog sektora. Priručnik je urađen u skladu s Međunarodnim standardima interne revizije i u skladu sa stečenim iskustvima u okviru projekata EU namijenjenih pružanju tehničke podrške našoj zemlji u oblasti reforme upravljanja javnim finansijama ("PIFC" i "PIFC 3").
- Priručnik za reviziju učinka za interne revizore u institucijama BiH (Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 81/19) pruža smjernice i objašnjenja kojim se olakšava

razumijevanje principa i pravila revizorskih procedura, koje se primjenjuju u procesu revizije učinka. Priručnik je izrađen u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija, metodologijom rada za interne revizore u institucijama BiH, te primjerima dobre prakse zemalja Evropske unije i stečenim iskustvima u toku rada¹⁵.

- Standarde interne revizije u institucijama BiH je CHJ objavila Odlukom o usvajanju standarda interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 93/17)¹⁶. Ovom Odlukom je definirano, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, da se vršenje interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine provodi u skladu s Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije objavljenim od strane *The Institute of Internal Auditors*, a čiju primjenu je odobrio Koordinacioni odbor CJH svojom Odlukom broj: KO-12/17 od 06.12.2017. godine. Standardi predstavljaju skup na principima zasnovanih zahtjeva za profesionalno vršenje interne revizije i procjenu efektivnosti učinka interne revizije, kojih su obavezni pridržavati se interni revizori u institucijama BiH, kako je to definirano Zakonom o internoj reviziji.

Pored objavljenih Standarda interne revizije, interni revizori u svom radu koriste i druge propise (pravilnike, procedure, smjernice i sl), ali i druge standarde i smjernice koji su primjenjivi za rad internih revizora, kao što su INTOSAI standardi (ISSAI) i smjernice (INTOSAI GOV), a koje je Koordinacioni odbor vrhovnih revizorskih institucija objavio kroz Odluku o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija – ISSAI okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 38/11).

- Pravilnik o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH¹⁷ pruža detaljna uputstva i smjernice o načinu provođenja internog i eksternog ocjenjivanja, kao obavezujućih procedura definiranih standardima interne revizije kojim se daje potvrda da je osiguran kvalitet usluga koje pruža revizija, kao i kontrolu kvaliteta koju CHJ provodi u svrhu nadzora nad implementacijom relevantnih propisa, za šta je odgovorna prema Zakonu o internoj reviziji u institucijama BiH.

Pored ovih dokumenata, objavljeni su i sljedeći dokumenti značajni za vršenje funkcije interne revizije u institucijama BiH:

- Zakon o internoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Zakon o izmjenama Zakona o internoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 27/08 i 32/12),
- Odluka o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19),
- Pravilnik o zapošljavanju internih revizora u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 81/12 i 99/14),
- Sporazum o vršenju funkcije interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 73/12 i 32/18),
- Program obuke i certifikovanja internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 7/15 i 89/18),
- Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 92/15, 56/17 i 65/19),
- Uputstvo o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 97/15).

¹⁵ Priručnik je CHJ izradila u saradnji sa ekspertima Nacionalne akademije za ekonomiju i finansije Ministarstva finansija Kraljevine Nizozemske i internim revizorima iz institucija BiH, članovima radnih grupa.

¹⁶ Prije objavljivanja ove Odluke standardi su bili objavljeni kao sastavni dio metodologije rada, u Priručniku za internu reviziju u institucijama BiH sa standardima interne revizije, "Službeni glasnik BiH", broj 82/11.

¹⁷ Odluka o donošenju Pravilnika objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 74/21.

Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH i Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH, definirane su institucije koje trebaju uspostaviti jedinice interne revizije, kao i način i rokovi za uspostavljanje funkcije interne revizije u institucijama BiH. Predmetnom Odlukom predviđeno je uspostavljanje ukupno 19 jedinica interne revizije, koje bi vršile funkciju interne revizije u ukupno 77 institucija BiH.

Zaključno s 31.12.2021. godine ukupno 18 institucija, od predviđenih 19, ispunile su svoju obavezu dostavivši prijedlog pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, u dijelu koji se odnosi na internu reviziju, CHJ na saglasnost. U narednom periodu očekuje se da i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine – BHANSA uskladi svoj pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i kadrovski u potpunosti popuni jedinicu interne revizije, te time ispuni neophodne predušlove za uspostavljanje i funkcioniranje interne revizije u skladu s relevantnim propisima.

Uvođenje sistema interne revizije je obaveza Bosne i Hercegovine, koja je utvrđena Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane ("Službeni glasnik BiH", broj 10/08).

Vijeće ministara BiH je, na svojoj 36. sjednici koja je održana 05.05.2021. godine, prilikom upoznavanja sa Godišnjim konsolidiranim izvještajem interne revizije, donijelo sljedeće zaključke:

1. Zadužuju se Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA, institucije u okviru kojih je propisana obaveza uspostavljanja jedinica interne revizije, da u što kraćem roku preduzmu i okončaju sve potrebne radnje vezano za usklađivanje svojih pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju sa relevantnim propisima.
2. Zadužuju se Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Sud BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, institucije u okviru kojih je propisana obaveza uspostavljanja jedinica interne revizije, a koje još uvijek nisu u potpunosti kadrovski popunile JIR osobljem interne revizije, da zajedno sa Ministarstvom finansija i trezora BiH osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja internih revizora u 2021. godini.
3. Zadužuje se Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA u okviru koje je propisana obaveza uspostavljanja jedinica interne revizije da osigura sredstva i provede procedure zapošljavanja internih revizora u 2021. godini.
4. Zadužuju se rukovodioci jedinica interne revizije i interni revizori da se u obavljanju svojih radnih zadataka u potpunosti pridržavaju metodologije i uputstava Centralne harmonizacijske jedinice MFIT BiH i da o tome blagovremeno izvještavaju Centralnu harmonizacijsku jedinicu MFIT BiH.
5. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica MFIT BiH da metodologijom za rad internih revizora u institucijama Bosne i Hercegovine propiše rokove za sačinjavanje strateških i godišnjih planova rada interne revizije.
6. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica MFIT BiH da kroz realizaciju projekta „Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini“ – (PIFC 3), koji se finansira iz sredstava IPA programa EU za Bosnu i Hercegovinu, osigura aplikativna softverska rješenja koja omogućavaju planiranje, vršenje i izvještavanje o procesima interne revizije zasnovana na najboljim praksama revizije, kako bi se stvorili uslovi za unapređenje sistema interne revizije i uvođenje sveobuhvatne kontrole kvaliteta funkcije interne revizije u institucijama BiH.
7. Zadužuju se institucije BiH i zaposleni u jedinicama interne revizije da osiguraju i pruže svu neophodnu podršku projektu „Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini“ – (PIFC 3) i Centralnoj harmonizacijskoj jedinici MFIT BiH na uvođenju i primjeni aplikativno – softverskih rješenja za internu reviziju.
8. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica MFT BiH da donese potrebne metodološke dokumente kojima će biti uređen način i postupak provođenja kontrole kvaliteta interne revizije u institucijama BiH.
9. Zadužuje se Ministarstvo finansija i trezora BiH i Centralna harmonizacijska jedinica MFT BiH da ovaj izvještaj dostave Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Zaključci Vijeća ministara BiH i njihova realizacija obrađeni su u posebnom dijelu ovog Izvještaja (dio 6).

4. Konsolidirani izvještaj o internoj reviziji po godišnjim izvještajima JIR za 2021. godinu

CHJ je na osnovu godišnjih izvještaja jedinica interne revizije pripremila Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije. Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije daje informacije o aktivnostima CHJ, zakonodavnom okviru interne revizije u institucijama BiH, jedinicama interne revizije u institucijama BiH s pregledom institucija iz njihove nadležnosti, izvještajima interne revizije o planovima jedinica interne revizije, revidiranim oblastima, datim preporukama interne revizije, stepenu realizacije preporuka, te poštovanju standarda i metodologije rada od strane jedinica interne revizije. U izvještaju je dat i pregled uspostavljanja i razvoja sistema interne revizije, kao i informacije o Strategiji razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025 godina i Operativnom godišnjem akcionom planu Strategije za 2021. godinu, te poduzetim aktivnostima na realizaciji Zaključaka Vijeća ministara BiH od strane jedinica interne revizije i institucija BiH.

Interna revizija predstavlja nezavisno, objektivno uvjeravanje i konsultantsku aktivnost kreiranu s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

4.1. Jedinice interne revizije institucija BiH – pregled uspostavljanja JIR

Interna revizija u institucijama BiH je, s 31.12.2021. godine, funkcionalno i kadrovski uspostavljena ili u postupku uspostavljanja u skladu s važećim propisima u svih 19 institucija BiH, u kojima je i predviđeno uspostavljanje interne revizije.

U narednom tabelarnom pregledu ovih 19 institucija su, u zavisnosti od nivoa funkcionalne i kadrovske uspostavljenosti interne revizije koja je uređena Zakonom o internoj reviziji u institucijama BiH, Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH i Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH, svrstane u tri grupe, dok su u četvrtom dijelu tabele dati podaci za javno preduzeće u kojem je, također, uspostavljena interna revizija u skladu s relevantnim propisima.

Tabela br. 1

I)	Institucije u kojima je JIR funkcionalno i kadrovski u potpunosti uspostavljena u skladu s propisima iz oblasti interne revizije
1.	Parlamentarna skupština BiH
2.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
3.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH
4.	Granična policija BiH
5.	Državna agencija za istrage i zaštitu
6.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH
7.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH
8.	Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka BiH – IDDEEA
9.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH
10.	Sud BiH ¹⁸

¹⁸ JIR Suda BiH je uspostavljena i kadrovski popunjena u septembru 2021. godine.

II) Institucije u kojima je JIR uspostavljena u skladu s propisima iz oblasti IR ali nije kadrovski u potpunosti popunjena	
11.	Ministarstvo finansija i trezora BiH <u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjene 3 ¹⁹ od predviđene 4 pozicije)
12.	Ministarstvo odbrane BiH <u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjene 3 ²⁰ od predviđene 4 pozicije)
13.	Ministarstvo pravde BiH <u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjena 1 ²¹ od predviđene 3 pozicije)
14.	Ministarstvo civilnih poslova BiH <u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjene 2 od predviđene 3 pozicije ²²)
15.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH <u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjene 2 od predviđene 3 pozicije ²³)
16.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH <u>Obrazloženje:</u> Nije kadrovski popunjena JIR u skladu s predviđenim brojem izvršilaca (popunjena 1 ²⁴ od predviđene 2 pozicije)
III) Institucije u kojima interna revizija nije uspostavljena u skladu s relevantnim propisima	
17.	Ministarstvo sigurnosti BiH <u>Obrazloženje:</u> Popunjena pozicija internog revizora prema važećem pravilniku o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR. U toku su izmjene pravilnika.
18.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH <u>Obrazloženje:</u> Popunjene 2 pozicije internog revizora prema važećem pravilniku o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR. U toku je postupak usvajanja novog pravilnika. ²⁵
19.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA <u>Obrazloženje:</u> Popunjena pozicija internog revizora prema važećem pravilniku o unutrašnjoj organizaciji, koji nije usklađen sa propisima iz oblasti IR.
IV) Javna preduzeća	
20.	Radio-televizija BiH (BHRT) <u>Obrazloženje:</u> U 2020. okončane aktivnosti na uspostavljanju i kadrovskom popunjavanju JIR.

Iz prethodne tabele vidimo da je zaključno s 31.12.2021. godine interna revizija u potpunosti uspostavljena, u skladu s važećim propisima, u deset institucija i to: Parlamentarnoj skupštini BiH, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Graničnoj policiji BiH, Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH, Upravi za indirektno oporezivanje BiH, Agenciji za identifikacione

¹⁹ JIR MFT BiH je do 30.06.2021. godine bila u potpunosti kadrovski popunjena. Zbog prelaska u drugu instituciju jednog od internih revizora, u JIR je ostala upražnjena pozicija internog revizora koja do perioda izrade ovog izvještaja nije popunjena.

²⁰ JIR MO BiH je u periodu do 24.05.2021. godine bila u potpunosti kadrovski popunjena. Zbog odlaska u penziju rukovodioca JIR, ostala je upražnjena navedena pozicija u JIR MO BiH.

²¹ U JIR MP BiH su u periodu do 02.09.2021. godine bile popunjene 2 pozicije. Zbog odlaska u penziju internog revizora, u JIR je ostala popunjena samo pozicija rukovodioca JIR.

²² MCP BiH je dostavilo obavještenje da je u novembru 2021. godine pokrenulo konkursnu proceduru za popunjavanje pozicije internog revizora.

²³ MVTEO BiH je pokrenulo konkursnu proceduru za popunjavanje upražnjene pozicije internog revizora. Do perioda izrade ovog izvještaja, nisu okončane aktivnosti na kadrovskom popunjavanju JIR MVTEO BiH.

²⁴ JIR MKP BiH je u periodu do 12.09.2021. godine bila u potpunosti kadrovski popunjena. Zbog prelaska u drugu instituciju internog revizora, u JIR je ostala upražnjena navedena pozicija koja do perioda izrade ovog izvještaja nije popunjena.

²⁵ DKPT je pribavila potrebna mišljenja na novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji, na koji je u 2013. godini CHJ izdala saglasnost u dijelu koji se odnosi na internu reviziju. U januaru 2022. godine Pravilnik je dostavljen Generalnom sekretarijatu VM BiH kako bi bio uvršten na sjednicu Vijeća ministara BiH radi usvajanja.

dokumente, evidenciju i razmjenu podataka, Službi za zajedničke poslove institucija BiH i Sudu BiH. U toku 2020. godine je i javno preduzeće Radio-televizija Bosne i Hercegovine popunilo u potpunosti jedinicu interne revizije.

Šest institucija je uspostavilo jedinicu interne revizije u skladu s važećim propisima ali nije kadrovski u potpunosti popunilo jedinicu osobljem interne revizije, a to su: Ministarstvo finansija i trezora BiH, Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Ministarstvo komunikacija i prometa BiH.

Tri institucije uspostavile su internu reviziju na osnovu važećeg pravilnika o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti interne revizije, a to su: Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA.

Ministarstvo sigurnosti BiH je u fazi usvajanja pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, koji je u dijelu koji se odnosi na internu reviziju usklađen s relevantnim propisima.

Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH je pribavila potrebna mišljenja i dostavila u januaru 2022. godine pravilnik Generalnom sekretarijatu Vijeća ministara BiH kako bi bio uvršten na sjednicu Vijeća ministara BiH radi usvajanja.

Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA do perioda izrade ovog izvještaja nije pripremila i dostavila CHJ prijedlog pravilnika o unutrašnjoj organizaciji koji je u dijelu koji se odnosi na internu reviziju usklađen s relevantnim propisima, a što je obaveza BHANSA-e koja je utvrđena propisima kojim se definira način uspostavljanja interne revizije u institucijama BiH²⁶ i zaključkom Vijeća ministara BiH, sa 36. sjednice održane 05.05.2021. godine.²⁷

CHJ vodi registar jedinica interne revizije i registar rukovodilaca jedinica interne revizije i internih revizora. Na osnovu podataka evidentiranih u navedenim registrima, na poslovima interne revizije u 19 jedinica interne revizije institucija BiH i jednom javnom preduzeću, koliko ih je uspostavljeno na dan 31.12.2021. godine, zaposlen je ukupno 41 interni revizor.

Kada analiziramo stanje u institucijama BiH u pogledu uspostavljanja i kadrovske popunjavanja jedinica interne revizije, bez javnog preduzeća, potrebno je naglasiti da, od broja ukupno uspostavljenih jedinica interne revizije (19), njih svega deset je u potpunosti i uspostavljeno i kadrovski popunjeno u skladu s relevantnim propisima, što u procentima iznosi 53% od ukupno uspostavljenih jedinica. U izvještajnom periodu uspostavljena je jedna jedinica interne revizije²⁸, što je doprinijelo blagom povećanju ukupnog broja internih revizora i to za jednog revizora. Prema podacima iz registara koje vodi CHJ, broj internih revizora je sa 38 povećan na 39 internih revizora u 19 jedinica interne revizije, koliko ih ima zaposleno u institucijama BiH na dan 31.12.2021. godine.

4.2. Nadležnost jedinica za internu reviziju

Nadležnost svake od 19 jedinica interne revizije institucija BiH, koliko ukupno treba biti uspostavljeno u institucijama BiH, definirana je Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH.

Od 19 uspostavljenih jedinica interne revizije u institucijama BiH (navedene u Tabeli br. 1), deset jedinica interne revizije vrši funkciju interne revizije samo u jednoj, matičnoj instituciji. To su jedinice interne revizije u: Ministarstvu odbrane BiH, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Upravi za indirektno oporezivanje BiH, Graničnoj policiji BiH, Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH, Agenciji za

²⁶ Odluka o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/12, 69/17 i 59/19)

²⁷ Zaključak broj 1. usvojen na 36. sjednici VM BiH od 05.05.2021. CHJ MFT BiH je, odmah po zaprimanju obavještenja o donošenju zaključaka Vijeća ministara BiH o zaključcima upoznala nadležne institucije (dopisi CHJ MFT BiH od 28.05.2021. godine).

²⁸ Uspostavljena u Sudu BiH.

identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH, Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH, Službi za zajedničke poslove institucija BiH i Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH.

Preostalih devet jedinica interne revizije, u skladu s usvojenim decentraliziranim modelom uspostavljanja i organiziranja sistema interne revizije u institucijama BiH, funkciju interne revizije vrše za više institucija u skladu s Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH.

U skladu s tim, *Jedinica interne revizije Parlamentarne skupštine BiH* nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u Parlamentarnoj skupštini BiH, Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Agenciji za zaštitu ličnih podataka u BiH, Uredu za razmatranje žalbi po javnim nabavkama, Centralnoj izbornoj komisiji BiH, Instituciji ombudsmana za ljudska prava BiH i Službenom listu BiH.

Jedinica interne revizije Parlamentarne skupštine BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama za koje je nadležna vršiti funkciju interne revizije.

U izvještajnom periodu ova jedinica vršila je reviziju, u skladu s usvojenim planovima, u svim institucijama za koje je nadležna pružati usluge interne revizije. Podaci o obavljenim revizijama prikazani su u tabelama br. 2, 3 i 4.

Centralna jedinica za internu reviziju Ministarstva finansija i trezora BiH vrši funkciju interne revizije u: Ministarstvu finansija i trezora BiH, Predsjedništvu BiH, Agenciji za državnu službu BiH, Agenciji za javne nabavke BiH, Agenciji za osiguranje u BiH, Agenciji za statistiku BiH, Arhivu BiH, Generalnom sekretarijatu Vijeća ministara BiH, Direkciji za evropske integracije BiH, Direkciji za ekonomsko planiranje BiH, Uredu koordinatora za reformu javne uprave, Memorijalnom centru Srebrenica – Potočari, Odboru državne službe za žalbe, Uredu za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH i Centralnoj harmonizacijskoj jedinici MFT BiH.

Do sada su sve od navedenih institucija, osim Predsjedništva BiH, potpisale Sporazum o vršenju funkcije interne revizije i Povelju interne revizije s Centralnom jedinicom za internu reviziju MFIT BiH.

U izvještajnom periodu ova jedinica interne revizije vršila je, u skladu s usvojenim strateškim i godišnjim planovima rada, internu reviziju u ukupno dvanaest institucija za koje je nadležna pružati usluge interne revizije. Detalji o institucijama u kojim je u izvještajnom periodu vršena revizija, kao i o obavljenim internim revizijama prikazani su u tabelarnim pregledima (tabela br. 2, 3. i 4).

Jedinica interne revizije Ministarstva komunikacija i prometa BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu komunikacija i prometa BiH, Agenciji za poštanski promet BiH, Direkciji za civilno zrakoplovstvo BiH, Regulatornoj agenciji za komunikacije i Regulatornom odboru željeznica BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva komunikacija i prometa BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom periodu ova jedinica obavljala je internu reviziju, u skladu s usvojenim strateškim i godišnjim planovima rada, u Regulatornoj agenciji za komunikacije BiH i Ministarstvu komunikacija i prometa BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, Institutu za nestale osobe BiH i Fondu za povratak BiH.

Jedinica interne revizije pri Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom periodu ova jedinica obavljala je internu reviziju, u skladu s usvojenim strateškim i godišnjim planovima rada, u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, Institutu za nestale osobe BiH i Fondu za povratak BiH, što je detaljno prikazano u tabelama br. 2, 3 i 4.

Jedinica interne revizije Ministarstva pravde BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu pravde BiH, Pravobranilaštvu BiH, Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva pravde BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama iz svoje nadležnosti.

U izvještajnom periodu ova jedinica je obavljala internu reviziju, u skladu s odobrenim strateškim i godišnjim planovima, u Ministarstvu pravde BiH i Pravobranilaštvu BiH, što je detaljno prikazano u tabelarnim pregledima (tabela br. 2, 3 i 4).

Jedinica interne revizije Ministarstva civilnih poslova BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu civilnih poslova BiH, Agenciji za antidoping kontrolu BiH, Agenciji za lijekove i medicinska sredstva BiH, Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH, Agenciji za rad i zapošljavanje u BiH, Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u BiH, Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH, Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, Centru za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja u BiH i Centru za uklanjanje mina u BiH - *BHMAC*.

Jedinica interne revizije Ministarstva civilnih poslova BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama za koje je nadležna pružati usluge interne revizije. U izvještajnom periodu ova jedinica vršila je reviziju, u skladu s odobrenim strateškim i godišnjim planovima, u Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH, Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH, Ministarstvu civilnih poslova BiH, Centru za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja u BiH i Agenciji za antidoping kontrolu BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Agenciji za sigurnost hrane BiH, Agenciji za nadzor nad tržištem BiH, Agenciji za promociju stranih ulaganja u BiH, Institutu za akreditiranje BiH, Institutu za intelektualno vlasništvo BiH, Institutu za mjeriteljstvo BiH, Institutu za standardizaciju BiH, Instituciji ombudsmena za zaštitu potrošača BiH, Uredu za veterinarstvo BiH, Uredu za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju, Komisiji za koncesije BiH, Konkurencijskom vijeću BiH, Upravi BiH za zaštitu zdravlja bilja, Vijeću za državnu pomoć BiH i Državnoj regulatornoj komisiji za električnu energiju.

Jedinica interne revizije Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama za koje je nadležna pružati usluge interne revizije.

U izvještajnom periodu ova jedinica vršila je reviziju, u skladu s usvojenim strateškim i godišnjim planovima Jedinice, u Uredu za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u BiH, Uredu za veterinarstvo BiH i Upravi BiH za zaštitu zdravlja bilja, dok su u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Agenciji za nadzor nad tržištem BiH provedene naknadne revizije, što je detaljno prikazano u tabelama br. 2, 3 i 4.

Jedinica interne revizije Ministarstva sigurnosti BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u: Ministarstvu sigurnosti BiH, Agenciji za policijsku podršku, Agenciji za forenzička ispitivanja i vještačenja, Agenciji za školovanje i stručno osposobljavanje kadrova i Službi za poslove sa strancima BiH.

Jedinica interne revizije Ministarstva sigurnosti BiH potpisala je Povelju interne revizije i Sporazum o vršenju funkcije interne revizije sa svim institucijama za koje je nadležna pružati usluge interne revizije.

U izvještajnom periodu interna revizija Ministarstva sigurnosti BiH vršila je reviziju, u skladu s odobrenim strateškim i godišnjim planom rada interne revizije, u Ministarstvu sigurnosti BiH.

Jedinica interne revizije Suda BiH nadležna je za vršenje funkcije interne revizije u Sudu BiH i Tužilaštvu BiH. Jedinica interne revizije Suda BiH potpisala je Sporazum o vršenju funkcije interne revizije i Povelju interne revizije s Tužilaštvom BiH, dok je u matičnoj instituciji (Sud BiH), također, donesena Povelja interne revizije, kako je to i predviđeno relevantnim propisima.

Ova jedinica upostavljena je u septembru 2021. godine i u toku izvještajnog perioda vršila je reviziju, u skladu s odobrenim godišnjim planom rada, u Sudu BiH.

Svaka od 19 jedinica interne revizije u institucijama BiH, kao i javno preduzeće Radio-televizija BH, koliko ih je ukupno uspostavljeno, imala je obavezu da, u skladu sa čl. 15. i 19. Zakona o internoj reviziji institucija BiH, dostavi godišnji izvještaj koji je temelj za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH.

Godišnji izvještaj interne revizije za 2021. godinu dostavile su sve jedinice interne revizije. Detalji o izvršenim revizijama dati su u tabelama br. 2, 3 i 4.

4.3. Izvještaji jedinica interne revizije

Sve jedinice interne revizije su u skladu sa zakonskim obavezama sačinile strateške (trogodišnje) planove interne revizije, u skladu s procjenom rizika, i na osnovu njih odgovarajuće godišnje planove.

Planovi jedinica interne revizije odobreni su od rukovodioca institucije u svim institucijama u kojima su jedinice, u skladu s raspoloživim resursima, planirale vršiti reviziju u izvještajnom periodu.

Za izvještajni period su sve jedinice interne revizije koje vrše funkciju interne revizije u više institucija, sačinile i konsolidirane strateške i godišnje planove rada jedinica koji omogućuju adekvatno planiranje revizorskih angažmana na nivou JIR, kao i praćenje provođenja planiranih aktivnosti u institucijama iz nadležnosti ovih jedinica.

Jedinice interne revizije pripremile su i donijele odgovarajuće povelje interne revizije.

U svojim godišnjim izvještajima jedinice interne revizije navele su da su interni revizori u svom radu poštovali i pridržavali se odredaba Etičkog kodeksa internih revizora, Povelje interne revizije, Priručnika za internu reviziju i Standarda interne revizije u institucijama BiH, kao i drugih propisa kojima se uređuje oblast interne revizije u institucijama BiH. Također, u svojim godišnjim izvještajima jedinice interne revizije navele su i da su izvještaji interne revizije rađeni u skladu s metodologijom definiranom u Priručniku za internu reviziju i drugim propisima objavljenim i odobrenim od strane CHJ.

U narednoj tabeli dat je pregled jedinica interne revizije i institucija u kojima je u izvještajnom periodu vršena interna revizija, zajedno s podacima o potpisanim poveljama interne revizije²⁹ i planovima interne revizije, kao i planiranim i realiziranim internim revizijama.

²⁹ Podaci o svim institucijama koje su potpisale Povelju IR, kao i institucija koje nisu potpisale Povelju, navedeni su u tački 4.2. ovog izvještaja, dok su u Tabeli br. 2 navedeni podaci samo za institucije u kojima je vršena revizija u 2021. godini.

Tabela br. 2

R. br.	JIR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom periodu	Potpisana Povelja IR	Donesen Strateški plan IR	Donesen Godišnji plan IR (GP IR)	Planiran broj redovnih ³⁰ i naknadnih ³¹ revizija u GP IR	Realiziran broj redovnih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj redovnih IR	Realiziran broj naknadnih IR	Realiziran broj ad hoc ³² IR	% izvršenja redovnih i naknadnih revizija iz GP IR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1.	JIR Parlamentarne skupštine BiH	Podaci navedeni 1.1-1.7.			8	8	4	4	2	100%
1.1.	Parlamentarna skupština BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	2	100%
1.2.	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
1.3.	Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
1.4.	Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavkama u BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
1.5.	Centralna izborna komisija BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
1.6.	Institucija ombudsmena za ljudska prava	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
1.7.	Službeni list BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
2.	JIR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	Podaci navedeni 2.1-2.3.			7	7	3	4	-	100%
2.1.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	DA	DA	DA	3	3	1	2	-	100%
2.2.	Institut za nestale osobe BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
2.3.	Fond za povratak BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
3.	JIR Ministarstva vanjskih poslova BiH	DA	DA	DA	9	7 ³³	6	1	-	78%
4.	JIR Granične policije BiH	DA	DA	DA	7	6 ³⁴	3	3	-	86%
5.	JIR Državne agencije za istrage i zaštitu – SIPA	DA	DA	DA	6	6	3	3	-	100%
6.	JIR Obavještajno-sigurnosne agencije BiH	DA	DA	DA	4	4	4	-	-	100%
7.	JIR Uprave za indirektno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	7	7	4	3	-	100%
8.	JIR Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	DA	DA	DA	7	7	3	4	-	100%
9.	JIR Službe za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	7	6	4	2	1	86%

³⁰ Pod redovnim internim revizijama podrazumijeva se pružanje usluga uvjeravanja, što uključuje objektivni pregled i ocjenu dokaza od strane interne revizije radi osiguranja mišljenja ili zaključaka o predmetu revizije, planiranih strateškim i godišnjim planovima interne revizije koji su odobreni od strane rukovodioca institucije.

³¹ Naknadne revizije se provode, u skladu s relevantnim propisima i odobrenim planovima IR, u određenom periodu nakon izvršene redovne revizije u svrhu utvrđivanja da li su realizirane preporuke date u izvještajima interne revizije.

³² Revizije pokrenute na zahtjev rukovodioca institucije.

³³ Pored navedenog broja revizija, provedena je i pilot revizija pod mentorstvom eksperata Projekta u svrhu testiranja PIFC aplikacije i obuke osoblja IR uključenih u ovu reviziju.

³⁴ U izvještajnom periodu pokrenuta je i jedna revizija iz Godišnjeg plana IR GP za 2021, ali nije okončana. Ista će biti okončana, prema Izvještaju JIR, u februaru 2022. godine.

R. br.	JIR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom periodu	Potpisana Povelja IR	Donesen Strateški plan IR	Donesen Godišnji plan IR (GP IR)	Planiran broj redovnih ³⁰ i naknadnih ³¹ revizija u GP IR	Realiziran broj redovnih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj redovnih IR	Realiziran broj naknadnih IR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ³² IR	% izvršena redovnih i naknadnih revizija iz GP IR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
10.	JIR Suda BiH	DA	³⁵	DA	1	1	1	-	-	100%
11.	Centralna jedinica za internu reviziju MFT BiH – JIR MFT BiH	Podaci navedeni 11.1-11.13.			21	18	10	8	-	86%
11.1.	Ministarstvo finansija i trezora BiH	DA	DA	DA	4	4	1	3	-	100%
11.2.	Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
11.3.	Agencija za statistiku BiH	DA	DA	DA	3 ^{*36}	2	-	2*	-	67%
11.4.	Direkcija za evropske integracije BiH	DA	DA	DA	1*	1*	1	*	-	100%
11.5.	Agencija za javne nabavke BiH	DA	DA	DA	1*	1*	1	*	-	100%
11.6.	Agencija za osiguranje u BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
11.7.	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH	DA	DA	DA	1	-	-	-	-	0%
11.8.	Memorijalni centar Srebrenica – Potočari	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
11.9.	Odbor državne službe za žalbe BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
11.10.	Arhiv BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
11.11.	Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH	DA	DA	DA	1*	*	-	*	-	*
11.12.	Ured za zakonodavstvo BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
11.13.	Agencija za državnu službu BiH	DA	DA	DA	1*	1*	1	*	-	100%
12.	JIR Ministarstva odbrane BiH	DA	DA	DA	17	17	8	9	-	100%
13.	JIR Ministarstva pravde BiH	Podaci navedeni 13.1-13.2.			5	5	2	3	-	100%
13.1.	Ministarstvo pravde BiH	DA	DA	DA	3	3	1	2	-	100%
13.2.	Pravobranilaštvo BiH	DA	DA	DA	2	2	1	1	-	100%
14.	JIR Ministarstva civilnih poslova BiH	Podaci navedeni 14.1-14.5.			4 ³⁷	4	2	2	-	100%
14.1.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
14.2.	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
14.3.	Ministarstvo civilnih poslova BiH	DA	DA	DA	*	^{*38}	*	-	-	*

³⁵ JIR Suda BiH je uspostavljena u septembru 2021. godine i za IV kvartal izvještajnog perioda donijela je godišnji plan rada.

³⁶ Sačinjen jedan izvještaj o praćenju realizacije preporuka u Agenciji za statistiku i ADS BiH i jedan izvještaj o praćenju realizacije preporuka u 4 institucije (Agenciji za statistiku, Direkciji za evropske integracije, Urdeu koordinatora za reformu javne uprave i Agenciji za javne nabavke).

³⁷ Godišnjim planom JIR MCP BiH planirana je revizija u MCP koja će, prema podacima iz Izvještaja ove JIR, biti okončana u 2022. godini.

³⁸ U izvještajnom periodu nije sačinjen revizorski izvještaj. Planirano je da se revizija okonča i sačini revizorski izvještaj u 2022. godini.

R. br.	JIR / institucije koje su bile predmet revidiranja u izvještajnom periodu	Potpisana Povelja IR	Donesen Strateški plan IR	Donesen Godišnji plan IR (GP IR)	Planiran broj redovnih ³⁰ i naknadnih ³¹ revizija u GP IR	Realiziran broj redovnih i naknadnih revizija iz GP	Realiziran broj redovnih IR	Realiziran broj naknadnih IR	Realiziran broj <i>ad hoc</i> ³² IR	% izvršenja redovnih i naknadnih revizija iz GP IR (Kolona (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
14.4.	Centar za informisanje i priznavanje dokumenata oblasti visokog obrazovanja BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
14.5.	Agencija za antidoping kontrolu BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
15.	JIR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	Podaci navedeni 15.1-15.6.			6	5	3	2	-	83%
15.1.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
15.2.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH	DA	DA	DA	1	1	-	1	-	100%
15.3.	Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
15.4.	Ured za veterinarstvo BiH	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
15.5.	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja	DA	DA	DA	1	1	1	-	-	100%
15.6.	Institut za akreditiranje BiH	DA	DA	DA	1	*39	-	-	-	0%
16.	JIR Ministarstva komunikacija i prometa	Podaci navedeni 16.1-16.2.			6	5	2	3	-	83%
16.1.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	DA	DA	DA	3	2	-	2	-	67%
16.2.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH	DA	DA	DA	3	3	2	1	-	100%
17.	JIR Ministarstva sigurnosti BiH	DA	DA	DA	6	4	2	2	-	67%
18.	JIR Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH	DA	DA	DA	4	4	4	-	-	100%
19.	IR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	DA	DA	DA	6	5	3	2	-	83%
20.	JIR Radio-televizija BiH	DA	DA	DA	4	4	3	1	-	100%
UKUPNO u 2021. godini							74	56	3	-
							Realizirane ukupne 133 revizije			-
UKUPNO u 2020. godini							50	47	3	-
							Realizirano ukupno 100⁴⁰ revizija			-

³⁹ Planirana revizija, koja je odobrena Godišnjim planom JIR u Institutu za akreditiranje nije provedena jer JIR nije primila pravovremeno potvrdu nadležne organizacione jedinice o prihvatljivosti termina za početak revizije. Revizija je odložena za 2022. godinu.

⁴⁰ Nisu uključene revizije za koje nije sačinjen konačan izvještaj IR do kraja 2020. godine (JIR MKP revizija u RAK-u i revizije JIR MCP BiH).

Iz prethodne tabele uočava se da je u 2021. godini 20 jedinica interne revizije za izvještajni period sačinilo ukupno 133 revizorska izvještaja. Od broja ukupno izvršenih revizija (133), 77 izvještaja se odnose na revizije u kojima su revizori, na osnovu revizorskih nalaza, dali stručno revizorsko mišljenje o revidiranim područjima (74 redovne revizije i 3 *ad hoc* revizije), dok se nešto malo manje od polovine revizorskih izvještaja (56) odnosi na naknadne preglede kroz koje je praćena primjena preporuka datih u ranijim izvještajima.

U svrhu praćenja učinka i efikasnosti jedinica interne revizije u ovoj tabeli navedeni su i podaci o broju ukupno provedenih revizija iz prethodnog godišnjeg konsolidiranog izvještaja koji je sačinila CHJ. U 2020. godini 19 jedinica interne revizije, koliko je ukupno bilo uspostavljeno i vršilo reviziju u izvještajnom periodu, sačinilo je 100 revizorskih izvještaja, od kojih su 53 izvještaja u kojima je dato mišljenje o revidiranim područjima (50 redovnih revizija i 3 *ad hoc* revizije). Preostalih 47 izvještaja odnosi se na naknadne revizije u kojima je utvrđen stepen realizacije preporuka datih u ranijim izvještajima.

Na osnovu navedenih podataka može se konstatirati da je došlo do povećanja broja izvršenih revizija u 2021. godini u odnosu na prethodnu godinu, sa 100 na 133 interne revizije. Ovo je i očekivani trend rasta učinka tokom višegodišnjeg perioda rada, jer kao i u svakoj profesiji uporedo s razvojem znanja, vještina i iskustva osoblja dolazi i do bolje organizacije rada i povećanja efikasnosti u radu, što doprinosi boljim rezultatima.

U svrhu daljnijeg povećanja učinka i efikasnosti u narednom periodu, skrećemo pažnju rukovodiocima jedinica interne revizije na neophodnost praćenja pokazatelja o prosječnom broju planiranih i izvršenih revizorskih angažmana po revizoru, kako na nivou pojedinačne JIR, tako i na nivou svih jedinica u institucijama BiH koji su dostupni u godišnjim konsolidiranim izvještajima interne revizije u institucijama BiH (tačka 4.5). Polazeći od ovih pokazatelja i raspoloživih kapaciteta JIR, rukovodioci jedinica interne revizije moraju kontinuirano težiti većoj efikasnosti, kako na nivou jedinice interne revizije, tako i na nivou prosjeka (po revizoru).

Podaci o broju provedenih revizija i datih preporuka pojedinačno za svaku jedinicu interne revizije dati su u tački 4.5. ovog izvještaja, u tabeli br. 7, dok su podaci o prosječnom broju izvršenih revizija i datih preporuka po jedinici interne revizije i internom revizoru za prethodne dvije godine dati u obrazloženju tabelarnog pregleda br. 7.

CHJ vodi i Registar Povelja interne revizije u kojem je evidentirano, zaključno s 31.12.2021. godine, ukupno 76 Povelja, što pokazuje da je 19 jedinica interne revizije, u skladu s relevantnim propisima, sa 76 institucija BiH potpisalo dokument kojim su rukovodioci ovih institucija upoznati s načinom rada interne revizije, zadacima i ovlaštenjima internih revizora. Također, i jedinica interne revizije u javnom preduzeću Radio-televiziji BiH donijela je u proteklom periodu Povelju interne revizije, koja je usklađena sa tekstom Povelje objavljenim od CHJ, te time ukupan broj potpisanih Povelja u Registru koji vodi CHJ iznosi 77.

Podaci po institucijama o broju sačinjenih izvještaja interne revizije i datim preporukama, te područjima revidiranja u izvještajnom periodu, zajedno sa podacima o broju internih revizora u nadležnoj jedinici interne revizije dati su u tabeli broj 3.

Tabela br. 3.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoblja IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
1.1	Parlamentarna skupština BiH – JIR PS BiH	2	4 (1 redovna, 1 naknadna i 2 <i>ad hoc</i> revizije)	16 preporuka	- Zakonodavno-pravne aktivnosti; - Sačinjavanje godišnjeg finansijskog izvještaja; - Pravljanje putnih naloga i potrebne dokumentacije; - Naknadne revizije;

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
1.2	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u BiH – JIR PS BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
1.3	Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH – JIR PS BiH		1 redovna revizija	1 preporuka	- Jačanje svijesti građana o pravima na zaštitu ličnih podataka;
1.4	Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavkama – JIR PS BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
1.5	Centralna izborna komisija BiH – JIR PS BiH		1 redovna revizija	19 preporuka	- IT sistem;
1.6.	Institucija ombudsmana za ljudska prava – JIR PS BiH		1 naknadna revizije	-	- Naknadna revizija;
1.7.	Službeni list BiH – JIR PS BiH		1 redovna revizija	8 preporuka	- Javne nabavke;
2.1.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH – JIR MLJP BiH		2	3 (1 redovna i 2 naknadne revizije)	2 preporuke
2.2.	Institut za nestale osobe BiH – JIR MLJP BiH	2 (1 redovna i 1 naknadna)		10 preporuka	- Upotreba službenih vozila; - Naknadna revizija;
2.3.	Fond za povratak BiH – JIR MLJP BiH	2 (1 redovna i 1 naknadna revizija)		1 preporuka	- Primjena Metodologije za prelazak u viši platni razred; - Naknadna revizija;
3.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH – JIR MVP BiH	341	742* (6 redovnih i 1 naknadna revizija)	39 preporuka	- Obračun plata i naknada; - Upravljanje vizama i putnim listovima; - Obuke zaposlenih; - Upravljanje imovinom; - Ugovorene usluge u sjedištu MVP-a; - Kancelarijsko poslovanje; - Naknadna revizija;
4.	Granična policija BiH – JIR GP BiH	2	6 (3 redovne i 3 naknadne revizije)	17 preporuka	- Nabavno poslovanje; - Izdaci za tekuće održavanje; - Sistem FUK u GP; - Naknadne revizije;

⁴¹ U martu 2021. godine okončana konkursna procedura i popunjene 2 pozicije revizora, te je time u potpunosti popunjena JIR MVP BiH.

⁴² Provedena je i pilot revizija u testnoj verziji PIFC aplikacije, pod mentorstvom eksperata Projekta, u svrhu testiranja aplikacije i obuke osoblja interne revizije.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
5.	Državna agencija za istrage i zaštitu – JIR SIPA	2	6 (3 redovne i 3 naknadne revizije)	40 preporuka	- Stalna sredstva; - Kancelarijsko poslovanje; - Sistem FUK-a; - Naknadne revizije;
6.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH – JIR OSA BiH	2	4 redovne revizije	3 preporuke	- Planiranje i izvršenje budžeta; - Upotreba službenih telefona; - Upotreba specijaliziranih službenih vozila; - Bolovanja i izrečene mjere samoizolacije zaposlenih (COVID-19);
7.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH - JIR UIO BiH	4	7 (4 redovne i 3 naknadne revizije)	73 preporuke	- Upravljanje kontinuitetom poslovanja; - Upravljanje zaštitom i spašavanjem od prirodnih i drugih nesreća; - Upravljanje procesom selektiviteta robe u carinskom postupku; - Razvoj sistema FUK-a u UIO; - Naknadne revizije;
8.	Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka BiH – JIR IDDEEA	2	7 (3 redovne i 4 naknadne revizije)	23 preporuke	- Upravljanje osnovnim sredstvima; - Blagajničko poslovanje; - Praćenje realizacije ugovora po okončanom postupku javnih nabavki; - Naknadne revizije;
9.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH – JIR SZP BiH	2	7 (4 redovne, 2 naknadne i 1 <i>ad hoc</i> revizija)	44 preporuke	- Izrada, donošenje i upravljanje internim aktima; - Nabavka prehrambenih artikala i pića; - Nabavka uniformi i obuće za zaposlene; - Upravljanje zalihama i skladišno poslovanje; - Nabavka higijensko potrošnog materijala; - Naknadne revizije;
10.	Sud BiH – JIR Suda BiH	2 ⁴³	1 redovna revizija	2 preporuke	- Korištenje i održavanje službenih vozila;
11.1.	Ministarstvo finansija i trezora BiH – JIR MFiT BiH	3 ⁴⁴	4 (1 redovna i 3 naknadne revizije)	5 preporuka	- Upravljanje rizicima; - Naknadne revizije;
11.2.	Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH – JIR MFiT BiH		1 redovna revizija	2 preporuke	- Upravljanje rizicima;
11.3.	Agencija za statistiku BiH – JIR MFiT BiH		2 ⁴⁵ naknadne revizije	-	- Naknadne revizije;

⁴³ JIR Suda BiH uspostavljena i kadrovski popunjena u septembru 2021. godine.

⁴⁴ Prvih šest mjeseci JIR je bila u potpunosti kadrovski popunjena sa 3 revizora i rukovodiocem JIR. Od 01.07.2021. godine nije popunjena jedna pozicija revizora, kojem je prestao radni odnos zbog prelaska u drugu instituciju.

⁴⁵ Sačinjen jedan izvještaj o praćenju realizacije preporuka u dvije institucije (Agenciji za statistiku i ADS BiH) i jedan izvještaj o praćenju realizacije preporuka u 4 institucije (Agenciji za statistiku, Direkciji za evropske integracije, Uredu koordinatora za reformu javne uprave i Agenciji za javne nabavke).

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije	
11.4.	Direkcija za evropske integracije BiH – JIR MFIT BiH		1* redovna revizija	3 preporuke	- Upravljanje rizicima; - Praćenje realizacije preporuka (Izveštajem o naknadnoj reviziji obuhvaćene 4 institucije);	
11.5.	Agencija za javne nabavke BiH – JIR MFIT BiH		1* redovna revizija	4 preporuke	- Upravljanje rizicima; *Praćenje realizacije preporuka (Izveštajem o naknadnoj reviziji obuhvaćene 4 institucije);	
11.6.	Agencija za osiguranje u BiH – JIR MFIT BiH		1 redovna revizija	3 preporuke	- Upravljanje rizicima;	
11.7.	Memorijalni centar Srebrenica – Potočari – JIR MFIT BiH		2 (1 redovna i 1 naknadna revizija)	6 preporuka	- Upravljanje rizicima; - Naknadna revizija;	
11.8.	Odbor državne službe za žalbe BiH – JIR MFIT BiH		2 (1 redovna i 1 naknadna revizija)	2 preporuke	- Upravljanje rizicima; - Naknadna revizija;	
11.9.	Arhiv BiH – JIR MFIT BiH		2 (1 redovna i 1 naknadna revizija)	2 preporuke	- Upravljanje rizicima; - Naknadna revizija;	
11.10.	Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH – JIR MFIT BiH		*	-	*Praćenje realizacije preporuka (Izveštajem o naknadnoj reviziji obuhvaćene 4 institucije);	
11.11.	Ured za zakonodavstvo BiH – JIR MFIT BiH		1 redovna revizija	7 preporuka	- Upravljanje rizicima;	
11.12.	Agencija za državnu službu BiH – JIR MFIT BiH		1* redovna revizija	2 preporuke	- Upravljanje rizicima; - *Praćenje realizacije preporuka (Izveštajem o naknadnoj reviziji obuhvaćene 2 institucije);	
12.	Ministarstvo odbrane BiH – JIR MO BiH		3 ⁴⁶	17 (8 redovnih i 9 naknadnih revizija)	32 preporuke	- Podnošenje zahtjeva za povrat i obračun PDV-a; - Realizacija ugovora za med. usluge; - Utrošak sredstava po osnovu korištenja mobilnih telefona i biznis kartica; - Realizacija hitnih nabavki; - Realizacija ugovora za nabavku odjeće i uniformi; - Podnošenje zahtjeva za refundaciju troškova putovanja; - Realizacija ugovora za usluge osiguranja zaposlenih; - Upravljanje i raspolaganje motornim vozilima; - Naknadne revizije;

⁴⁶ Do 24.05.2021. godine bile su popunjene sve četiri pravilnikom predviđene pozicije u JIR MO BiH. Od navedenog datuma nije popunjena pozicija rukovodioca JIR, kome je nakon ispunjenosti propisanih uslova za odlazak u penziju prestao radni odnos.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
13.1.	Ministarstvo pravde BiH – JIR MP BiH	2 ⁴⁷	3 (1 redovna i 2 naknadne revizije)	5 preporuka	- Planiranje i izvršenje budžeta; - Naknadne revizije;
13.2.	Pravobranilaštvo BiH – JIR MP BiH		2 (1 redovna i 1 naknadna revizija)	4 preporuke	- Obračun i isplata plata i naknada; - Naknadna revizija;
14.1.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH – JIR MCP BiH	2	1 redovna revizija	8 preporuka	- Javne nabavke;
14.2.	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH – JIR MCP BiH		1 redovna revizija	7 preporuka	- Javne nabavke;
14.3.	Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH - JIR MCP BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
14.4.	Agencija za antidoping kontrolu BiH – JIR MCP BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
15.1.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH – JIR MVTEO BiH	2	1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
15.2.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH – JIR MSTE0 BiH		1 naknadna revizija	-	- Naknadna revizija;
15.3.	Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju BiH– JIR MVTEO BiH		1 redovna revizija	2 preporuke	- Strateško planiranje;
15.4.	Ured za veterinarstvo BiH – JIR MVTEO BiH		1 redovna revizija	7 preporuka	- Upravljanje ljudskim resursima;
15.5.	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja – JIR MVTEO BiH		1 redovna revizija	2 preporuke	- Upravljanje ljudskim resursima;

⁴⁷ Do 02.09.2021. godine bile su popunjene 2 pozicije u JIR MP BiH, kada je nakon ispunjenosti uslova za odlazak u penziju prestao radni odnos internom revizoru. Od 02.09.2021. godine sve aktivnosti jedinice obavlja rukovodilac JIR.

R. br.	Naziv institucije – nadležna JIR	Broj osoba IR u JIR	Broj konačnih izvještaja interne revizije	Broj datih preporuka IR	Teme obuhvaćene izvještajima interne revizije
16.1.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH – JIR MKP BiH	2 ⁴⁸	2 naknadne revizije	-	- Naknadne revizije
16.2.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH - JIR MKP BiH		3 (2 redovne revizije i 1 naknadna revizija)	10	- Obračun naknada za korištenje radiofrekventnog spektra; - Obračun naknada po osnovu izdatih dozvola za numeraciju; - Naknadne revizije;
17.	Ministarstvo sigurnosti BiH - JIR MSB BiH	1	4 (2 redovne i 2 naknadne revizije)	6 preporuka	- AFIS sistem; - DMS sistem; - Naknadne revizije;
18.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela – JIR DKPT BiH	2	4 redovne revizije	11 preporuka	- Provođenje Metodologije o raspoređivanju zaposlenih u platne razrede; - Javne nabavke; - Korištenje službenih vozila; - Skladišta;
19.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi - JIR BHANSA	1	5 (3 redovne i 2 naknadne revizije)	7 preporuka	- Obračun poreza i doprinosa na plate i obračun plata; - Korištenje službenih telefona; - Poslovi Odsjeka za pravne poslove; - Naknadne revizije;
20.	Radio-televizija BiH – JIR BHRT	2	4 (3 redovne i 1 naknadna revizija)	22 preporuke	- Proces planiranja i izvještavanja; - Politike i proces zaštite imovine i zaposlenih; - Ugovori o djelu; - Naknadna revizija;
UKUPNO u 2021.		42	133*	457	-
UKUPNO u 2020.		40	100**	302	-
Napomena:					
*Zbir od 133 internih revizija čini 74 redovnih, 56 naknadnih i 3 <i>ad hoc</i> interne revizije					
**Zbir od 100 internih revizija čini 50 redovnih, 47 naknadnih i 3 <i>ad hoc</i> interne revizije					

U 133 izvještaja interne revizije sačinjenih u toku 2021. godine, od kojih je ukupno 77 redovnih i *ad hoc* revizija, dato je 457 preporuka od strane 20 jedinica interne revizije, koliko ih je ukupno i uspostavljeno zaključno s 31.12.2021. godine.

Generalno, najveći broj preporuka koje su interni revizori u svojim izvještajima u 2021. godini dali odnosi se na preporuke vezane za:

- unapređenje procesa finansijskog upravljanja i kontrole,
- proces javnih nabavki i realizaciju ugovora po osnovu javnih nabavki i
- unapređenje u visokorizičnim oblastima specifičnim za rad institucija.

⁴⁸ Do 12.09.2021. godine JIR MKP BiH bila je u potpunosti kadrovski popunjena (Rukovodilac JIR i IR), kada je zbog prelaska u drugu instituciju internog revizora ostala upražnjena navedena pozicija.

Stepen realizacije preporuka datih u izvještajima interne revizije u 2020. godini po institucijama prikazan je u narednoj tabeli, dok će stepen realizacije preporuka datih u 2021. godini biti poznat nakon isteka roka za njihovu realizaciju u Godišnjem konsolidiranom izvještaju interne revizije za 2022. godinu.

Tabela br. 4

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
1.	Parlamentarna skupština BiH (JIR PS BiH)	2020.	3	-	-	3	100%	-	-	-
		2021.	16	-	-	-	-	16	-	-
2.	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (JIR PS BiH)	2020.	6	2	33,3%	1	17%	3	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH (JIR PS BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	1	-	-	-	-	1	-	-
4.	Ured za razmatranje žalbi po javnim nabavkama (JIR PS BiH)	2020.	5	3	60%	1	20%	-	1	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Centralna izborna komisija BiH (JIR PS BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	19	-	-	-	-	19	-	-
6.	Institucija ombudsmena za ljudska prava (JIR PS BiH)	2020.	6	1	17%	2	33%	-	3	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Službeni list BiH (JIR PS BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	8	-	-	-	-	8	-	-
8.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (JIR MLJP BiH)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	2	1	50%	-	-	1	-	-
9.	Fond za povratak BiH (JIR MLJP BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	1	1	100%	-	-	-	-	-
10.	Institut za nestale osobe BiH (JIR MLJP BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	10	2	20%	5	50%	1	2	-
11.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH (JIR MVP BiH)	2020.	Nije vršena revizija ⁴⁹							
		2021.	39	15	38%	3	7,7%	3	18	-
12.	Granična policija BiH (JIR GP BiH)	2020.	14	7	50%	3	21%	-	4	-
		2021.	17	1	6%	-	-	16	-	-

⁴⁹ JIR MIP BiH je u potpunosti kadrovski popunjena u martu 2021. godine, dok je u 2020. godini popunjena pozicija rukovodioca JIR.

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
13.	Državna agencija za istrage i zaštitu (JIR SIPA BiH)	2020.	26	7	27%	4	15%	10	5	-
		2021.	40	-	-	-	-	40	-	-
14.	Obavještajno-sigurnosna agencija (JIR OSA BiH)	2020.	5	5	100%	-	-	-	-	-
		2021.	3	3	100%	-	-	-	-	-
15.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH (JIR UIO BiH)	2020.	31	30	97%	-	-	1	-	-
		2021.	73	-	-	-	-	73	-	-
16.	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka (JIR IDDEEA BiH)	2020.	15	12	80%	2	13,3%	-	1	-
		2021.	23	9	39%	2	8,7%	10	2	-
17.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH (JIR SZP BiH)	2020.	24	19	79%	-	-	2	3	-
		2021.	44	-	-	-	-	44	-	-
18.	Sud BiH (JIR Suda BiH)	2020.	Nije bila uspostavljena JIR							
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
19.	Ministarstvo finansija i trezora BiH (JIR MFIT BiH)	2020.	7	4	57%	-	-	-	3	-
		2021.	5	3	60%	-	-	1	1	-
20.	Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH (JIR MFIT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
21.	Agencija za statistiku BiH (JIR MFIT BiH)	2020.	3	1	33%	-	-	2	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	Direkcija za evropske integracije BiH (JIR MFIT BiH)	2020.	1	1	100%	-	-	-	-	-
		2021.	3	3	100%	-	-	-	-	-
23.	Agencija za javne nabavke BiH (JIR MFT BiH)	2020.	3	2	67%	-	-	1	-	-
		2021.	4	3	75%	-	-	1	-	-
24.	Agencija za osiguranje u BiH (JIR MFIT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	3	-	-	-	-	3	-	-
25.	Memorijalni centar Srebrenica – Potočari (JIR MFIT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	6	2	33%	-	-	4	-	-
26.	Odbor državne službe za	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR	Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
	žalbe (JIR MFIT BiH)	2021.	2	2	100%	-	-	-	-	-
27.	Arhiv BiH (JIR MFIT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	1	50%	1	-	-
28.	Ured koordinatora za reformu javne uprave (JIR MFIT BiH)	2020.	3	-	-	3	100%	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
29.	Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH (JIR MFIT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-
30.	Agencija za državnu službu BiH (JIR MFIT BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
31.	Ministarstvo odbrane BiH (JIR MO BiH)	2020.	43	6	14%	12	28%	11	14	-
		2021.	32	-	-	-	-	32	-	-
32.	Ministarstvo pravde BiH (JIR MP BiH)	2020.	6	6	100%	-	-	-	-	-
		2021.	5	5	100%	-	-	-	-	-
33.	Pravobranilaštvo BiH (JIR MP BiH)	2020.	6	-	-	6	100%	-	-	-
		2021.	4	-	-	2	50%	2	-	-
34.	Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (JIR MP BiH)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
35.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u BiH (JIR MCP BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	8	2	25%	-	-	6	-	-
36.	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH (JIR MCP BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-
37.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (JIR MVTEO BiH)	2020.	14	11	79%	-	-	1	2	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH (JIR MVTEO BiH)	2020.	7	4	57%	-	-	-	3	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
39.	Ured za harmonizaciju i	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-

R. br.	Naziv institucije (nadležna JIR)	Godina	Broj datih preporuka interne revizije		Realizirane preporuke u %	Broj nerealiziranih preporuka IR	Nerealizirane preporuke u %	Broj preporuka IR kojima nije istekao rok za realizaciju	Djelimično realizirane preporuke IR	Komentar
			Broj datih preporuka interne revizije	Broj realiziranih preporuka IR						
	koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju BiH (JIR MVTEO BiH)	2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
40.	Ured za veterinarstvo BiH (JIR MVTEO BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	7	-	-	-	-	7	-	-
41.	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja (JIR MVTEO BiH)	2020.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2021.	2	-	-	-	-	2	-	-
42.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH (JIR MKP BiH)	2020.	10	10	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
43.	Agencija za poštanski saobraćaj BiH (JIR MKP BiH)	2020.	11	11	100%	-	-	-	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
44.	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (JIR MKP BiH)	2020.	5	4	80%	-	-	1	-	-
		2021.	-	-	-	-	-	-	-	-
45.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH (JIR MKP BiH)	2020.	*	-	-	-	-	-	-	Revizija pokrenuta, ali nije okončana u 2020. g.
		2021.	10	5	50%	-	-	5	-	-
46.	Ministarstvo sigurnosti BiH (JIR MSB BiH)	2020.	10*	9		-	-	-	-	*Podatak iz GI IR MSB za 2020, dok je u GI IR MSB za 2021. naveden status realizacije za 9 preporuka
		2021.	6	-	-	-	-	6	-	-
47.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH (JIR DKPT BiH)	2020.	3	2	67%	1	33%	-	-	-
		2021.	11	-	-	-	-	11	-	-
48.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (JIR BHANSA)	2020.	4	4	100%	-	-	-	-	-
		2021.	7	5	71%	1	14%	1	-	-
49.	Radio-televizija BiH (JIR BHRT)	2020.	23	-	-	23	100%	-	-	-
		2021.	22	-	-	-	-	22	-	-
UKUPNO u 2020. godini			302	169	56%	61	20%	32	39	-
UKUPNO u 2021. godini			457	62	-	14	-	358	23	-

U Tabeli br. 4 prikazani su podaci o ukupnom broju datih preporuka i stepenu njihove realizacije za svaku od institucija u kojoj je vršena interna revizija u protekle dvije godine.

S obzirom na to da za većinu preporuka datih u 2021. godini nije istekao rok za realizaciju, ne može se izračunati konačan procenat učešća realiziranih i nerealiziranih preporuka u ukupnom broju datih preporuka za ovu godinu. Stepenn njihove realizacije biće utvrđen u narednom periodu.

Na osnovu podataka iz prethodne tabele za 2020. godinu uočava se da je više od polovine ukupno datih preporuka realizirano (169 preporuka ili 56%), dok je djelimično realizirano 39 preporuka, a za 32 preporuke još nije istekao rok za realizaciju i za iste će u narednom periodu biti utvrđen stepenn realizacije.

Procenat nerealiziranih preporuka u ukupnom broju preporuka (302) datih u 29 institucija BiH, u kojima je u 2020. godini provedena redovna revizija i date preporuke, iznosi 20%.

Podaci iz prethodne tabele, na osnovu kojih se uočava da jedna trećina ukupno datih preporuka u izvještajima interne revizije u 2020. godini (100 od 302) je ili samo djelimično realizirano (39) ili nije uopšte realizirano (61) upućuju na potrebu unapređenja u ovoj oblasti. Unapređenje se može postići boljom komunikacijom i jačom saradnjom između jedinica interne revizije i rukovodstva institucija, s jedne, i jačanjem saradnje između jedinica interne revizije i revizora Ureda za reviziju institucija BiH i CHJ, s druge strane, uz konstantno unapređenje i povećanje kvaliteta usluga koje jedinica interne revizije pruža.

Također, i rukovodstvo institucija trebalo bi biti zainteresirano i motivirano za usluge i preporuke interne revizije, te mora postojati i graditi se povjerenje u rad i kredibilnost internih revizora. Pisanje izvještaja i davanje preporuka samo po sebi ne smije biti cilj i svrha interne revizije, već se kroz njih mora raditi na unapređenju sistema finansijskog upravljanja i kontrole i stvaranja dodate vrijednosti u institucijama BiH, što svakako treba biti postavljeno kao cilj rukovodilaca institucija i jedinica interne revizije.

4.4. Pregled uspostavljanja i razvoja sistema interne revizije institucija BiH

Na osnovu prethodno navedenih podataka može se konstatirati da je u dosadašnjem razvoju sistema interne revizije u institucijama BiH postignut napredak u smislu da se funkcija i uloga interne revizije sve jasnije prepoznaje u institucijama BiH, kao dio ukupnog sistema internih finansijskih kontrola javnog sektora BiH (PIFC-a).

Funkcija interne revizije u institucijama BiH jasno je definirana i utemeljena Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, te u jednoobraznoj i usaglašenoj metodologiji rada za interne revizore, koja uključuje i standarde interne revizije.

Način organizacije jedinica interne revizije u institucijama BiH utemeljen je na decentraliziranom modelu koji je zasnovan na principima "3E" (ekonomičnost, efektivnost i efikasnost), s jasno definiranim nadležnostima jedinica interne revizije u pogledu vršenja funkcije interne revizije u institucijama BiH.

Etičkim kodeksom internih revizora u institucijama BiH, Poveljom interne revizije, Priručnikom za internu reviziju, Standardima interne revizije i Sporazumom o vršenju funkcije interne revizije definirana su, u institucijama BiH, osnovna načela i odnosi pružalaca usluga – internih revizora i rukovodilaca jedinica interne revizije, s jedne, i korisnika usluga interne revizije – menadžmenta institucija, s druge strane.

Uslovi za zapošljavanje internih revizora i rukovodilaca jedinica interne revizije u institucijama BiH temelje se na identičnim općim i dodatnim uslovima za zapošljavanje internih revizora u svakoj od institucija BiH. Svi zaposleni interni revizori u institucijama BiH ispunjavaju uslove propisane Zakonom o internoj reviziji institucija BiH i Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH. Također, u sistemu interne revizije institucija BiH omogućeno je poštovanje principa "ista plata za isti ili sličan posao", a koji podrazumijeva da zaposleni u institucijama Bosne i Hercegovine koji obavljaju iste ili slične poslove primaju istu osnovnu platu,

odnosno da će se radna mjesta iz različitih institucija Bosne i Hercegovine na kojima se obavljaju slični poslovi svrstati u isti platni razred. Upravo takva su radna mjesta internih revizora i rukovodilaca jedinica interne revizije.

Zaključno s 31.12.2021. godine 16 jedinica interne revizije institucija BiH i JIR u javnom preduzeću, od ukupno 20 uspostavljenih jedinica interne revizije, uspostavljeno je u skladu s Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH, što podrazumijeva da je izvršeno usklađivanje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju, u pogledu opisa poslova interne revizije i uslova za zapošljavanje internih revizora i rukovodilaca jedinica interne revizije, s relevantnim propisima.

Dvije institucije, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Ministarstvo sigurnosti BiH, pokrenule su, ali još nisu okončale aktivnosti na usklađivanju pravilnika o unutrašnjoj organizaciji. Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA je u januaru 2017. godine uspostavila internu reviziju prema pravilniku o unutrašnjoj organizaciji koji nije usklađen s propisima iz oblasti interne revizije.

Funkciju interne revizije u dvije od naprijed navedenih institucija, Ministarstvu sigurnosti BiH i BHANSA-i, u 2021. godini obavljao je po jedan interni revizor, što nije u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, niti sa zahtjevima Standarda interne revizije.

U Tabeli br. 5 dat je pregled poduzetih aktivnosti na uspostavljanju jedinica interne revizije od strane institucija BiH koje su obavezne uspostaviti internu reviziju, kao i pregled kadrovske popunjenosti interne revizije u ovim institucijama.

Tabela br. 5

R. br.	Naziv institucije	Prijedlog Pravilnika o un. org. dostavljen CHJ	Dobijena saglasnost CHJ	Pravilnik upućen VM BiH na usvajanje	VM BiH usvojilo Pravilnik o un.org.	Pravilnikom odobreni broj izvršilaca u JIR	Popunjeno osoblje u JIR do 31.12.2021.	% popunjenosti JIR	Komentar
1.	Parlamentarna skupština BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
2.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
3.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH	DA	DA	DA	DA	3	3*	100%	*U martu 2021. popunjene 2 pravilnikom predviđene pozicije internog revizora.
4.	Granična policija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
5.	Državna agencija za istrage i zaštitu – SIPA	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
6.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
7.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	DA	4	4	100%	-
8.	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH – IDDEEA	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-

R. br.	Naziv institucije	Prijedlog Pravilnika o un. org. dostavljen CHJ	Dobijena saglasnost CHJ	Pravilnik upućen VM BiH na usvajanje	VM BiH usvojilo Pravilnik o un.org.	Pravilnikom odobreni broj izvršilaca u JIR	Popunjeno osobije u JIR do 31.12.2021.	% popunjenosti JIR	Komentar
9.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	DA	2	2	100%	-
10.	Sud BiH	DA	DA	*	*	2	2*	100%	*U septembru 2021. popunjene dvije pravilnikom predviđene pozicije u JIR (Sud BiH nije obavezan dostaviti pravilnik na usvajanje VM BiH)
11.	Ministarstvo finansija i trezora BiH	DA	DA	DA	DA	4	3*	75%	*01.07.2021. upražnjena pozicija internog revizora ⁵⁰
12.	Ministarstvo odbrane BiH	DA	DA	DA	DA	4	3*	75%	*Od 24.05.2021. nije popunjena pozicija rukovodioca JIR ⁵¹
13.	Ministarstvo pravde BiH	DA	DA	DA	DA	3	1*	33,3%	*Nisu popunjene dvije pozicije internog revizora ⁵²
14.	Ministarstvo civilnih poslova BiH	DA	DA	DA	DA	3	2*	66,7%	*Nije popunjena pozicija 1 internog revizora ⁵³
15.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	DA	DA	DA	DA	3	2*	66,7%	*Nije popunjena pozicija 1 internog revizora ⁵⁴
16.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH	DA	DA	DA	DA	2	1*	50%	*U septembru 2021. interni revizor prestao s radom zbog prelaska u drugu instituciju
17.	Ministarstvo sigurnosti BiH	DA	DA	*	NE	2**	1	50%	*Pravilnik u fazi usvajanja. Nemamo podatak da li je upućen Vijeću ministara BiH na usvajanje. **Pravilnikom predviđen broj izvršilaca
18.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela	DA	DA	DA*	NE	2**	2**	**	*Pravilnik u januaru 2022. dostavljen Generalnom sekretarijatu radi usvajanja na sjednici Vijeća ministara BiH. **Popunjene 2 pozicije internog revizora na osnovu važećeg

⁵⁰ Internom revizoru prestao radni odnos zbog prelaska u drugu instituciju.

⁵¹ Rukovodiocu JIR MO BiH je 24.05.2021. prestao radni odnos, nakon što je stekao uslove za odlazak u penziju.

⁵² Do 02.09.2021. u JIR Ministarstva pravde BiH bila je popunjena pozicija jednog internog revizora. Nakon što je ispunio propisane uslove za odlazak u penziju, internom revizoru je 02.09.2021. prestao radni odnos i od tada je popunjena samo pozicija rukovodioca JIR.

⁵³ MCP BiH je obavjestilo CHJ da je u novembru 2021. godine pokrenulo konkursnu proceduru za popunjavanje pozicije internog revizora.

⁵⁴ MVTEO BiH je pokrenulo konkursnu proceduru za popunjavanje upražnjene pozicije revizora. Do perioda izrade Izvještaja, nisu okončane aktivnosti na kadrovskom popunjavanju JIR MVTEO BiH.

R. br.	Naziv institucije	Prijedlog Pravilnika o un. org. dostavljen CHJ	Dobijena saglasnost CHJ	Pravilnik upućen VM BiH na usvajanje	VM BiH usvojilo Pravilnik o un.org.	Pravilnikom odobreni broj izvršilaca u JIR	Popunjeno osobije u JIR do 31.12.2021.	% popunjenosti JIR	Komentar
									Pravilnika koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR ⁵⁵
19.	Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	NE	NE	NE	NE	-	1*	-	*Popunjena pozicija internog revizora na osnovu važećeg Pravilnika koji nije usklađen s propisima iz oblasti IR ⁵⁶
20.	Radio-televizija BiH	DA	DA	.*	.*	2	2	100%	*RTVBiH nije obavezna dostavljati svoj pravilnik VM BiH na saglasnost

Iz prethodne tabele vidimo da je, zaključno s 31.12.2021. godine, ukupno 17 od 20 organizacija okončalo proceduru izmjene pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i uspostavilo internu reviziju u skladu s propisima iz oblasti interne revizije, dok 11 organizacija⁵⁷ ima u potpunosti kadrovski popunjenu jedinicu interne revizije.

Uspostavljanje jedinica interne revizije u skladu s propisima iz oblasti interne revizije, što podrazumijeva usklađivanje opisa poslova i uslova za zapošljavanje osoblja interne revizije, te njihovo kvalitetno kadrovsko popunjavanje neophodni su preduslovi za daljnji napredak u razvoju i unapređivanju funkcije interne revizije u institucijama BiH.

Kadrovska nepopunjenost jedinica interne revizije višestruko utiče na stanje i funkcioniranje sistema interne revizije i to, s jedne strane tako što smanjuje broj i obim izvršenih revizorskih angažmana, a s druge strane što onemogućava dosljedno poštovanje Standarda interne revizije koji jasno definiraju način funkcioniranja interne revizije, te ujedno predstavljaju i osnovu za ocjenu kvaliteta rada interne revizije. U svrhu procjene efektivnosti i efikasnosti aktivnosti interne revizije i identificiranja mogućnosti za njeno unapređenje, Standardi interne revizije nalažu donošenje i održavanje Programa osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije koji, između ostalog, obuhvata i stalni nadzor učinka aktivnosti interne revizije od strane rukovodioca jedinice interne revizije⁵⁸, kao i eksterno ocjenjivanje od strane kvalificiranog, nezavisnog ocjenjivača ili tima ocjenjivača, koje se provodi bar jednom u pet godina. Eksterno ocjenjivanje interne revizije može dati prave rezultate samo u jedinicama interne revizije koje su u potpunosti popunjene, tj. imaju rukovodioca jedinice interne revizije i jednog ili više internih revizora. Pored ovoga, u jedinicama interne revizije koje nisu u potpunosti kadrovski popunjene teško je osigurati kvalitetno vršenje funkcije interne revizije, kako tokom strateškog i godišnjeg planiranja revizorskih angažmana, tako i tokom njihovog provođenja, na način kako to Zakon o internoj reviziji u institucijama BiH predviđa.

⁵⁵ DKPT je pribavila potrebna mišljenja na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji, koji je u dijelu koji se odnosi na internu reviziju usklađen s relevantnim propisima i na koji je CHJ dala saglasnost, i isti dostavila u januaru 2022. godine Generalnom sekretarijatu VM BiH radi usvajanja. Ovim pravilnikom predviđene su ukupno 2 pozicije i to: rukovodilac JIR i interni revizor.

⁵⁶BHANSA je obavezna, u skladu s Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o kriterijima za uspostavu jedinica interne revizije ("Službeni glasnik BiH", broj 69/17), uskladiti Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju s relevantnim propisima.

⁵⁷ U proteklom periodu je i javno preduzeće Radio-televizija BiH uspostavilo i popunilo jedinicu interne revizije, u skladu s relevantnim propisima.

⁵⁸ Pored stalnog nadzora učinka aktivnosti interne revizije, interna ocjenjivanja uključuju, prema Standardima interne revizije, i periodična samooocjenjivanja ili ocjenjivanja koja vrše druge osobe iz organizacije koja imaju dovoljno poznavanja prakse interne revizije.

4.5. Pregled primjene metodologije rada i učinka jedinica interne revizije institucija BiH

CHJ kroz godišnje izvještaje jedinica interne revizije institucija BiH i na osnovu stalne komunikacije s osobljem interne revizije, koja se odvija kroz sastanke, obuke, izdavanje mišljenja i obavještenja na upite, vrši, u skladu s Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine⁵⁹ i koristeći preporuke iz Vodiča za ocjenu kvaliteta interne revizije u javnom sektoru⁶⁰, nadzor nad poštovanjem metodologije rada interne revizije i prati učinak jedinica za internu reviziju institucija BiH.

Napominjemo da navedena kontrola koju provodi CHJ, a koja se odvija kroz kontinuirani uvid u način rada interne revizije na osnovu dostupnih podataka, nije zamjena za propisane povremene eksterne ocjene koje trebaju provoditi kvalificirani nezavisni ocjenjivači izvan organizacije, kako je to definirano Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, Standardima interne revizije i Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH. Kako je CHJ nezaobilazan dio sistema interne revizije i kao tijelo koje je odgovorno za izradu i provođenje metodologije interne revizije, uvid u kvalitet rada jedinica interne revizije koji vrši CHJ ne može se smatrati u potpunosti nezavisnim, ali se isti provodi radi davanja smjernica i preporuka za unapređenje rada jedinica interne revizije.

Također, na osnovu raspoloživih podataka, a u skladu s kriterijima definiranim Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH koji će početi s primjenom od 2022. godine CHJ treba donijeti i godišnji plan za obavljanje periodičnog pregleda kvaliteta, kako je to predviđeno Pravilnikom. Plan za obavljanje periodičnog pregleda kvaliteta u 2023. godini CHJ će donijeti do 01.06.2022. godine i isti objaviti u okviru godišnjeg plana rada CHJ za predmetnu godinu, kako je to definirano odredbama Pravilnika.

Jedinice interne revizije dostavljaju CHJ, kroz svoje godišnje izvještaje, informacije i podatke o: načinu organizacije interne revizije, opisu poslova i uslova za zapošljavanje u jedinicama interne revizije, zadacima i ovlaštenjima interne revizije, što dokumentiraju dostavljanjem izvoda iz pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju, potpisanim Poveljama interne revizije i Sporazumima o vršenju funkcije interne revizije. Na osnovu ovih podataka, CHJ prati usklađenost postojeće organizacije interne revizije, uključujući njena ovlaštenja, odgovornosti, djelokrug rada, način odobravanja planova i izvještavanja, s relevantnim propisima interne revizije koji reguliraju ovu oblast u institucijama BiH, a time i da li je osigurana funkcionalna nezavisnost interne revizije.

Jedinice interne revizije dostavljaju CHJ, kroz godišnje izvještaje, i svoje planove rada odobrene od rukovodioca institucije, kao i informacije o svim izvršenim internim revizijama, uključujući i informacije o poštovanju propisa tokom obavljanja revizije. Kroz analizu ovih podataka, CHJ stiže, u određenoj mjeri, uvid u način rada i vršenja funkcije interne revizije i njenoj usklađenosti s propisanom metodologijom, Standardima interne revizije, Etičkim kodeksom i ostalim propisima iz oblasti interne revizije, te o učinku i kvalitetu vršenja interne revizije. Također, o načinu funkcioniranja i rada jedinica interne revizije CHJ se upoznaje i informira i kroz održavanje sastanaka s osobljem interne revizije u institucijama BiH, dostavljene upite od strane jedinica interne revizije, diskusije i pitanja internih revizora tokom obuka, kao i druge vidove komunikacije.

Na osnovu izvještaja o obavljenoj kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji (KPE) internih revizora u jedinicama interne revizije, kao i zaprimljenih zahtjeva jedinica interne revizije za priznavanje obuka kao KPE, CHJ prati ispunjavanje obaveze usavršavanja znanja i vještina od strane internih revizora, iz područja i oblasti definiranih propisima iz oblasti KPE. Ovim propisima definiran je način i postupak ispunjavanja obaveze kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH, kako bi kroz održavanje nivoa stručnosti i daljnji profesionalni razvoj internih revizora bio unaprijeđen kvalitet usluga koje pružaju.

U narednom tabelarnom pregledu dati su podaci, koje su u svojim godišnjim izvještajima dostavile jedinice interne revizije, o poštovanju i pridržavanju propisane metodologije rada, Etičkog kodeksa i Standarda interne

⁵⁹ Odluka o donošenju Pravilnika objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 74/21

⁶⁰ Vodič je izdat u martu 2016. godine od strane Zajednice prakse za internu reviziju (IACOP) mreže za Upravljanje javnom potrošnjom – učenje uz međusobnu podršku (PEMPAL-a), koja je pokrenuta od strane Svjetske banke 2006. godine i obuhvata 21 zemlju, dostupan na www.pempal.org.

revizije tokom vršenja interne revizije od strane internih revizora u jedinicama interne revizije institucija BiH. Također, dati su i podaci o provođenju interne i eksterne ocjene kvaliteta i o saradnji jedinica interne revizije s Uredom za reviziju institucija BiH.

Tabela br. 6

R. br.	Naziv JIR	Rad u skladu s Priručnikom	Poštovanje Standarda interne revizije	Poštovanje Etičkog kodeksa	Interna ocjena kvaliteta	Nadzor nad angažmanom IR	Eksterna ocjena kvaliteta	Saradnja s Uredom za reviziju institucija BiH	Komentar
1.	JIR Parlamentarne skupštine BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
2.	JIR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
3.	JIR Ministarstva vanjskih poslova BiH	DA	DA	DA	*	DA	NE	DA	*JIR kadrovski popunjena u martu 2021. Interno ocjenjivanje je planirano da se provodi u narednom periodu.
4.	JIR Granične policije BiH	DA	DA	DA	Dje-limi-čno*	DA	NE	DA	*Provodi se stalni nadzor aktivnosti IR
5.	JIR Državne agencije za istrage i zaštitu	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
6.	JIR Obavještajno-sigurnosne agencije	DA	DA	DA	Dje-limi-čno*	DA	NE	DA	*Provodi se stalni nadzor aktivnosti IR
7.	JIR Uprave za indirektno oporezivanje BiH	DA	DA	DA	DA	DA	DA*	DA	*Eksterna ocjena provedena u 2020. god. u okviru <i>Twinning light</i> projekta EU
8.	JIR Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
9.	JIR Službe za zajedničke poslove institucija BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
10.	JIR Suda BiH	DA	DA	DA	DA*	DA	NE	DA	*Stalni nadzor, pregledi, ocjene i praćenje učinka su inkorporirani u procedure vršenja funkcije IR
11.	CJIR Ministarstva finansija i trezora BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-
12.	JIR Ministarstva odbrane BiH	DA	DA	DA	DA*	DA	NE	DA	*Stalni nadzor i praćenje učinka se kontinuirano provode
13.	JIR Ministarstva pravde BiH	DA	DA	DA	DA*	DA	NE	DA	*Stalni nadzor, pregledi, ocjene i praćenje učinka su inkorporirani u procedure vršenja funkcije IR
14.	JIR Ministarstva civilnih poslova BiH	Dje-limi-čno	DA	DA	DA	DA*	NE	DA	*U 2021. nije proveden nadzor u postupku izrade revizorskih izvještaja
15.	JIR Ministarstva vanjske	DA	DA	DA	DA	DA	NE	DA	-

R. br.	Naziv JIR	Rad u skladu s Priručnikom	Poštovanje Standarda interne revizije	Poštovanje Etičkog kodeksa	Interna ocjena kvaliteta	Nadzor nad angažmanom IR	Eksterna ocjena kvaliteta	Saradnja s Uredom za reviziju institucija BiH	Komentar
	trgovine i ekonomskih odnosa BiH								
16.	JIR Ministarstva komunikacija i prometa BiH	DA	DA	DA	DA*	DA	NE	DA	*Stalni nadzor se kontinuirano provodi u JIR
17.	JIR Ministarstva sigurnosti BiH	DA	DA	DA	NE*	DA	NE	DA	*Rad u skladu sa Standardima, bez internog ocjenjivanja
18.	JIR Direkcije za koordinaciju poslojnih tijela BiH	DA	DA	DA	NE*	Djelimično*	NE	DA	*Nije popunjena pozicija rukovodioca JIR, te stoga nisu stvoreni uslovi za provođenje interne ocjene, a nadzor se provodi u mjeri u kojoj je to moguće.
19.	JIR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA	DA	DA	DA	Djelimično*	DA	NE	.. ⁶¹	*Nije popunjena pozicija rukovodioca JIR, te stoga nisu stvoreni uslovi za dosljedno provođenje interne ocjene kvaliteta.
20.	JIR Radio-televizije BiH	DA	DA	DA	DA	DA	NE	.. ⁶²	-

Iz prethodne tabele uočava se da su interni revizori u svim jedinicama interne revizije u toku provođenja revizorskih angažmana poštovali i pridržavali se propisane metodologije rada, Standarda interne revizije i Etičkog kodeksa.

Međutim, kada je riječ o provođenju interne ocjene kvaliteta i stalnog nadzora nad revizorskim angažmanom⁶³ koje, prema Standardima interne revizije i propisanoj metodologiji rada, vrši rukovodilac jedinice interne revizije, iz prethodne tabele uočava se da navedene procedure u pojedinim jedinicama nisu uopće ili su samo djelimično provedene. Naime, prema podacima dobijenim u godišnjim izvještajima, u jedinicama interne revizije koje su u potpunosti kadrovski popunjene vršena je u izvještajnom periodu u potpunosti ili djelimično interna ocjena kvaliteta i nadzor nad revizorskim angažmanom, u skladu s metodologijom utvrđenom u Priručniku za internu reviziju i Pravilniku o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH, dok je u jedinicama interne revizije koje imaju samo jednog internog revizora onemogućeno dosljedno provođenje propisanih procedura.

Provođenje stalnog nadzora nad obavljanjem revizorskog angažmana i interno ocjenjivanje podrazumijevaju stalno praćenje aktivnosti i učinka interne revizije, kao i periodično samoocjenjivanje kako bi se osigurala usklađenost s Etičkim kodeksom i Standardima interne revizije, a time osiguralo i ostvarenje ciljeva, zahtijevani kvalitet rada i unapređenje aktivnosti interne revizije.

⁶¹ Prema Zakonu o BHANSA-i, reviziju vrši nezavisna revizorska agencija. Ured za reviziju institucija BiH nije u obavezi vršiti reviziju u BHANSA-i.

⁶² U skladu sa Zakonom o javnom RTV servisu BiH, BHRT ima obavezu angažiranja jednom godišnje nezavisne revizorske firme za obavljanje revizije finansijskih izvještaja, dok Ured za reviziju institucija BiH vrši reviziju isključivo po zaključku Parlamentarne skupštine BiH.

⁶³ Način provođenja stalnog nadzora nad revizorskim angažmanom, koji čini sastavni dio internog ocjenjivanja, detaljno je opisan u Priručniku za interne revizore u institucijama BiH i Pravilniku o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH.

Navedene aktivnosti podrazumijevaju i donošenje programa osiguranja i unapređenja kvaliteta koji je obavezan sačiniti i održavati rukovodilac jedinice interne revizije, u skladu sa Standardima interne revizije i Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH. Evidencija o obavljenom nadzoru nad provođenjem revizorskih angažmana i izvršenom internom i eksternom ocjenjivanju, kao i pregledima koje provodi CHJ, dokumentira se i čuva, a rezultati izvršenih ocjenjivanja saopštavaju se rukovodiocu institucije i CHJ prilikom podnošenja godišnjeg izvještaja o radu, u skladu s Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH.

Od 20 jedinica interne revizije ukupno pet jedinica su dostavile CHJ izvještaj o obavljenom internom ocjenjivanju, koji su sačinile na osnovu uspostavljenog programa osiguranja i unapređenja kvaliteta aktivnosti interne revizije od strane ovih jedinica, a to su: JIR Uprave za indirektno oprezivanje BiH, JIR Državne agencije za istrage i zaštitu, JIR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, JIR IDDEEA i JIR Radio-televizije BiH.

U 2020. godini u Jedinici interne revizije Uprave za indirektno oprezivanje BiH provedena je, u okviru *Twining light* projekta "Podrška razvoju efektivne interne kontrole i revizorskog okruženja u UIO BiH" finansiranog od strane Evropske unije, eksterna ocjena kvaliteta funkcije interne revizije⁶⁴.

Napominjemo da eksterna ocjena kvaliteta, prema Standardima interne revizije, mora biti provedena od strane kvalificiranog, nezavisnog ocjenjivača ili tima ocjenjivača koji su izvan organizacije, uz poštovanje odredbi Pravilnika⁶⁵ kojim je definiran način i procedura izbora eksternog ocjenjivača.

Sve jedinice interne revizije, koje su uspostavljene u institucijama BiH u kojima Ured za reviziju institucija BiH vrši reviziju⁶⁶, konstatirale su da su saradivale s revizorima Ureda za reviziju institucija BiH, kako kroz razmjenu revizorske dokumentacije i revizorskih izvještaja, tako i kroz podršku provođenju datih preporuka za unapređenje sistema PIFC-a.

Na osnovu navedenih podataka posebno ističemo podatak da, u jedinicama interne revizije koje nisu kadrovski u potpunosti popunjene, angažovanja internih revizora nisu nadzirana i usmjeravana na odgovarajući način, a što je neophodno kako bi se obezbjedilo ostvarenje ciljeva, osiguranje kvaliteta i razvoj zaposlenih, kako je to predviđeno relevantnim propisima.

Također, ukazujemo i na činjenicu da se ne može očekivati ista pokrivenost područja poslovanja institucije revizijama, u institucijama za koje su nadležne jedinice koje nisu u potpunosti kadrovski popunjene, kao u institucijama u kojima usluge interne revizije pružaju kadrovski u potpunosti popunjene jedinice, a time i na veću izloženost neotkrivanju značajnih rizika koji mogu ugroziti poslovanje institucije.

Uzimajući u obzir iskustva drugih zemalja u provođenju kontrole kvaliteta, te uvažavajući određene specifičnosti jedinica interne revizije u institucijama BiH⁶⁷, CHJ je u prethodnom periodu u saradnji s ekspertima Projekta EU "PIFC-3" okončala aktivnosti na pripremi metodologije kojom su precizno definirane procedure provođenja kontrole kvaliteta interne revizije u institucijama BiH. Pravilnik o provođenju osiguranja

⁶⁴ Na osnovu dobijene saglasnosti rukovodioca UIO BiH, rukovodilac JIR zatražio je od eksperata *Twining light* projekta EU da izvrši eksternu ocjenu funkcije IR. Ista je provedena u periodu septembar – decembar 2020, u formi samoocjenjivanja koje je proveo rukovodilac JIR s nezavisnom eksternom potvrdom. U izvještaju o eksternom ocjenjivanju data je potvrda da je funkcija IR u UIO BiH u skladu s Međunarodnim standardima IR ("generalno usaglašena").

⁶⁵ Pravilnik o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH, stupio na snagu 01.01.2022. godine (Odluka o donošenju Pravilnika objavljena u "Službenom glasnik BiH", broj 74/21).

⁶⁶ Nisu uključene interna revizija BHANSA-e i JIR BHRT u kojim, prema relevantnim zakonima, eksternu reviziju vrši nezavisna revizorska agencija, a Ured za reviziju institucija BiH nije obavezan da vrši reviziju u ovim organizacijama.

⁶⁷ Globalni institut internih revizora (*The Institute of Internal Auditors*) je dao određene preporuke u Vodiču za primjenu (Standard 1320 – Izvještavanje o Programu osiguranja i unapređenja kvaliteta, MOPP) za provođenje samoprocjene, u zavisnosti od broja internih revizora u JIR i zrelosti aktivnosti interne revizije.

unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine objavljen je u decembru 2021. godine.

Pravilnik je pripremljen u skladu sa Standardima interne revizije i propisima iz oblasti interne revizije u institucijama BiH, i daje potrebne smjernice i pojašnjenja načina provođenja kako interne ocjene kvaliteta, radi što kvalitetnijeg vršenja nadzora i identificiranja mogućnosti za podizanje kvaliteta usluga koje pružaju jedinice interne revizije, tako i eksterne ocjene kvaliteta u svrhu definiranja jednoobraznog načina njenog provođenja u svim jedinicama. Također, Pravilnik definira i način provođenja kontrole kvaliteta koju vrši CHJ u svrhu praćenja primjene relevantnih propisa.

U Tabeli br. 7 dat je pregled jedinica interne revizije koje su u toku 2021. godine izvršile revizije u organizacijama, čiji pregled je dat u tabelama br. 2, 3 i 4, zajedno s podacima o ukupnom broju izvršenih revizija i datih preporuka po jedinici interne revizije, ukupnom broju dana koje su JIR provele na vršenju revizija, kao i o područjima revidiranja.

Tabela br. 7

R. br.	Naziv JIR	Broj osoba lja IR u JIR	Broj konačnih izvještaja IR u 2021.	Broj datih preporuka IR u 2021.	Broj ostvarenih revizorskih dana ⁶⁸ JIR	Broj revizorskih dana JIR po izvještaju (kolona 6 / 4)	Područja revidiranja u 2021.godini
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1.	JIR Parlamentarne skupštine BiH	2	10	44	450 ⁶⁹	45	- Zakonodavno-pravne aktivnosti; - Sačinjavanje godišnjeg finansijskog izvještaja; - Pravdanje putnih naloga i potrebne dokumentacije; - IT sistem; - Jačanje svijesti građana o pravima na zaštitu ličnih podataka; - Javne nabavke; - Naknadne revizije;
2.	JIR Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH	2	7	13	395	56	- Primjena Metodologije za prelazak u viši platni razred; - Upotreba službenih vozila; - Naknadne revizije;
3.	JIR Ministarstva vanjskih poslova BiH	3 ⁷⁰	7 ⁷¹	39	567	81	- Obračun plata i naknada; - Upravljanje vizama i putnim listovima; - Obuke zaposlenih; - Upravljanje imovinom; - Ugovorene usluge u sjedištu MVP-a; - Kancelarijsko poslovanje;
4.	JIR Granične policije BiH	2	6 ⁷²	17	390	65	- Nabavno poslovanje; - Sistem FUK-a u Graničnoj policiji; - Idaci za tekuće održavanje; - Naknadne revizije;

⁶⁸ Podaci dobijeni iz godišnjih izvještaja jedinica interne revizije

5.	JIR Državne agencije za istrage i zaštitu BiH	2	6	40	378 ⁷³	63	- Stalna sredstva; - Kancelarijsko poslovanje, - Sistem FUK-a; - Naknadne revizije;
6.	JIR Obavještajno-sigurnosne agencije BiH	2	4	3	380	95	- Planiranje i izvršenje budžeta; - Upotreba službenih telefona; - Upotreba spec. službenih vozila; - Bolovanja i izrečene mjere samoizolacije zaposlenih (COVID-19);
7.	JIR Uprave za indirektno oprezivanje BiH	4	7	73	813	116	- Upravljanje kontinuitetom poslovanja UIO; - Upravljanje zaštitom i spašavanjem od prirodnih i drugih nesreća u UIO; - Upravljanje procesom selektiviteta robe u carinskom postupku; - Razvoj sistema FUK u UIO; - Naknadne revizije;
8.	JIR Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka	2	7	23	389	56	- Upravljanje osnovnim sredstvima; - Blagajničko poslovanje; - Praćenje realizacije ugovora po okončanom postupku javnih nabavki; - Naknadne revizije;
9.	JIR Službe za zajedničke poslove BiH	2	7	44	389	56	- Izrada, donošenje i upravljanje internim aktima; - Nabavka prehrambenih artikala i pića; - Nabavka uniformi i obuće za zaposlene; - Upravljanje zalihama i skladišno poslovanje; - Nabavka higijensko potrošnog materijala; - Naknadne revizije;
10.	JIR Suda BiH	2 ⁷⁴	1	2	102	102	- Korištenje i održavanje službenih vozila.
11.	JIR Ministarstva finansija i trezora BiH	3 ⁷⁵	18	36	669	37	- Upravljanje rizicima; - Naknadne revizije;
12.	JIR Ministarstva odbrane BiH	3 ⁷⁶	17	32	718	42	- Podnošenje zahtjeva za povrat i obračun PDV; - Realizacija ugovora za med. usluge; - Utrošak sredstava po osnovu korištenja mobilnih telefona i biznis kartica; - Realizacija hitnih nabavki; - Realizacija ugovora za nabavku odjeće i uniformi; - Podnošenje zahtjeva za refundaciju troškova

⁶⁹ Rukovodilac JIR PS BiH je, pored planiranih aktivnosti JIR, učestvovao i u izradi PIFC aplikacije kroz učešće u njenom testiranju.

⁷⁰ U martu 2021. godine popunjene dvije pozicije internog revizora, te je time u potpunosti kadrovski popunjena JIR MVP BiH.

⁷¹ Provedena je i pilot revizija u testnoj verziji PIFC aplikacije, pod mentorstvom eksperata Projekta;

⁷² Pored navedenog broja revizija, u izvještajnom periodu pokrenuta je i još jedna revizija koja je predviđena Godišnjim planom. Ista će biti okončana, prema Izvještaju JIR, u februaru 2022. godine.

⁷³ Rukovodilac JIR SIPA-e je, pored planiranih aktivnosti JIR, učestvovala i u izradi PIFC aplikacije kroz učešće u testiranju funkcionalnosti aplikacije.

⁷⁴ JIR Suda BiH je uspostavljena i kadrovski popunjena u septembru 2021. godine.

⁷⁵ U JIR MFIT BiH su do 30.06.2021. godine bile popunjene sve 4 pravilnikom predviđene pozicije. Od 01.07.2021. jedan revizor je prestao s radom zbog prelaska u drugu instituciju.

⁷⁶ Do 24.05.2021. godine u JIR MO BiH bila je popunjena i pozicija rukovodioca JIR, koji je stekao uslove za odlazak u penziju.

							putovanja; - Realizacija ugovora za usluge osiguranja zaposlenih; - Upravljanje i raspolaganje motornim vozilima; - Naknadne revizije;
13.	JIR Ministarstva pravde BiH	2 ⁷⁷	5	9	252 ⁷⁸	50	- Planiranje i izvršenje budžeta; - Obračun i isplata plata i naknada; - Naknadne revizije;
14.	JIR Ministarstva civilnih poslova BiH	2	4 ⁷⁹	15	227	57	- Javne nabavke; - Naknadne revizije;
15.	JIR Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH	2	5	11	338	68	- Strateško planiranje; - Upravljanje ljudskim resursima; - Naknadne revizije;
16.	JIR Ministarstva komunikacija i prometa BiH	2 ⁸⁰	5	10	350	70	- Obračun naknada za korištenje radiofrekventnog spektra; - Obračun naknada po osnovu izatih dozvola za numeraciju; - Naknadne revizije;
17.	JIR Ministarstva sigurnosti BiH	1	4	6	200	50	- AFIS sistem; - DMS sistem; - Naknadne revizije;
18.	JIR Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH	2	4	11	418	104	- Provođenje Metodologije o raspoređivanju zaposlenih u platne razrede; - Javne nabavke; - Korištenje službenih vozila; - Skladišta;
19.	JIR Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi–BHANSA	1	5	7	94	19	- Obračun poreza i doprinosa na plate i obračun plata; - Korištenje službenih telefona; - Poslovi Odsjeka za pravne poslove; - Naknadne revizije;
20.	JIR Radio-televizije BiH	2	4	22	435	109	- Proces planiranja i izvještavanja; - Politike i proces zaštite imovine i zaposlenih; - Ugovori o djelu; - Naknadna revizija;
UKUPNO U 2021. godini		41⁸¹	133*	457	7.954⁸²	60	*74 redovne, 56 naknadnih i 3 ad hoc revizije
UKUPNO U 2020. godini		40	100**	302	6.912⁸³	69	**50 redovnih, 47 naknadnih i 3 ad hoc revizije

⁷⁷ U JIR MP BiH su do 02.09.2021. godine bile popunjene 2 pozicije. Od navedenog datuma je popunjena samo pozicija rukovodioca JIR zbog odlaska u penziju internog revizora.

⁷⁸ Rukovodilac JIR MP BiH je, pored planiranih aktivnosti JIR, učestvovala i u izradi PIFC aplikacije kroz učešće u testiranju funkcionalnosti aplikacije.

⁷⁹ Godišnjim planom JIR MCP BiH planirano je provođenje jedne revizije u MCP BiH koja će, prema podacima iz izvještaja ove JIR, biti okončana i sačinjen revizorski izvještaj u 2022. godini.

⁸⁰ U JIR MKP BiH su do 12.09.2021. godine bile popunjene obje Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji predviđene pozicije (Rukovodilac JIR i IR). Interni revizor je prestao s radom u ovoj JIR (12.09.2021) zbog prelaska u drugu instituciju.

⁸¹ Ukupan broj revizora na dan 31.12.2021. godine.

⁸² Ukupan broj provedenih radnih dana za 20 jedinica interne revizije na provođenju internih revizija i ostalih aktivnosti interne revizije.

⁸³ Ukupan broj provedenih radnih dana na provođenju internih revizija i ostalih aktivnosti interne revizije, za 18 jedinica interne revizije koliko ih je ukupno dostavilo ovaj podatak u svom izvještaju, s obrazloženjem odstupanja od planiranih revizorskih dana.

Tabela broj 7. daje prikaz nekih od pokazatelja uspješnosti, na osnovu kojih se može pratiti rad pojedinačno svake jedinice interne revizije u izvještajnom periodu, te djelimično i analizirati u odnosu na utvrđeni prosjek u pogledu broja obavljenih revizija, datih preporuka i utrošenog vremena na provođenju revizija, na nivou jedinica interne revizije institucija BiH za prethodne dvije godine. Ovi podaci trebaju poslužiti rukovodiocima jedinica interne revizije prilikom samoprocjene efikasnosti rada jedinice u svrhu poboljšanja iskorištenosti raspoloživih kapaciteta.

Na osnovu podataka iz prethodne tabele uočava se da su u 2021. godini od strane 20 jedinica interne revizije izvršene ukupno 133 revizije u kojima je dato 457 preporuka, što u odnosu na 2020. godinu, kada je 19 jedinica interne revizije sačinilo 100 izvještaja i dalo ukupno 302 preporuke, predstavlja povećanje prosječnog broja izvršenih revizija po jedinici interne revizije, za oko 1 reviziju. Sa 5,3 revizije po jedinici interne revizije, koliko su u prosjeku provele jedinice interne revizije u 2020. godini, došlo je do blagog povećanja na 6,6 revizija po jedinici interne revizije u 2021. godini.

Međutim, prosječan broj datih preporuka u jednoj reviziji⁸⁴ ostao je skoro identičan u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 5,9 preporuka po reviziji (2021. godina), dok je u 2020. godini ovaj broj iznosio 5,7.

U 2021. godini je u 133 obavljene interne revizije učestvovao ukupno 41 interni revizor, iz čega proizlazi da je prosječan broj obavljenih revizija po internom revizoru 3,2. U poređenju s 2020. godinom, kada je obavljeno ukupno 100 internih revizija u kojima je učestvovalo ukupno 37⁸⁵ internih revizora, što u prosjeku iznosi 2,7 revizije po internom revizoru, došlo je do povećanja broja provedenih revizija po internom revizoru za 19% ili za 0,5 revizija.

U prethodnoj tabeli navedeni su i podaci o ukupno ostvarenom broju revizorskih dana za svaku od jedinica interne revizije u 2020. i 2021. godini. Ovaj broj predstavlja ukupan broj radnih dana koji je osoblje interne revizije u jedinici interne revizije provelo na vršenju revizija i provođenju ostalih aktivnosti interne revizije i isti ne uključuje obaveznu edukaciju internih revizora, kao ni druge vrste odsustva s posla. U jedinicama interne revizije koje vrše funkciju interne revizije u više institucija, ovaj broj se odnosi na sve institucije iz njihove nadležnosti u kojima su vršile reviziju. Broj revizorskih dana jedinica interne revizije razlikuje se između jedinica, kako zbog razlike u broju osoblja interne revizije, tako i zbog razlike u odsustvu s posla internih revizora.

Također, iz prethodne tabele vide se i podaci o prosječnom broju revizorskih dana jedinica po reviziji za 2020. i 2021. godinu. Ovaj broj, također, se razlikuje između jedinica, a isti, pored broja osoblja interne revizije i odsustva s posla internih revizora, zavisi i od broja ukupno izvršenih revizija. Na broj revizija koji u toku godine realiziraju jedinice utiče više faktora od kojih su najznačajniji: adekvatnost godišnjeg planiranja rada JIR, popunjenost pozicije rukovodioca JIR i internog revizora, vrste revizija (naknadne revizije traju znatno kraće od redovnih ili *ad hoc* revizija), složenost područja revidiranja, obim revizije, iskustvo internih revizora, te provođenje istih tema revizija u drugim institucijama (odnosi se na JIR koje vrše internu reviziju u više institucija).

U jedinicama koje nemaju popunjenu poziciju rukovodioca jedinice interne revizije, a to su: Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela, Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi i od maja 2021. godine Ministarstvo odbrane BiH, interni revizori obavljaju i poslove rukovodioca JIR, vezano za sačinjavanje planova interne revizije i periodičnih izvještaja.

⁸⁴ Nisu uključene naknadne revizije u kojima se utvrđuje da li su provedene preporuke date u prethodnim revizijama.

⁸⁵ Nisu uključeni: rukovodilac JIR SZP i IR MLJP BiH koji su počeli s radom krajem 2020. godine i rukovodilac JIR MP BiH zbog porodijskog odsustva.

4.6. Kontinuirana profesionalna edukacija internih revizora u institucijama BiH

Kontinuirana profesionalna edukacija (KPE) internih revizora predstavlja sveobuhvatan proces u kojem interni revizori u institucijama BiH održavaju nivo svoje stručnosti i kvalitet usluga koje pružaju, te iste razvijaju i nadograđuju usvajanjem novih znanja kroz dalji profesionalni razvoj.

Zakonom o internoj reviziji institucija BiH i Poveljom interne revizije definirana je obaveza rukovodioca jedinice interne revizije da osigura visok kvalitet aktivnosti interne revizije i da radi na osiguranju potrebnih obuka internih revizora, što uključuje pripremu i dostavljanje godišnjeg plana obuke rukovodiocu institucije radi odobravanja i osiguranja njegovog provođenja.

Obavezu kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH definiraju sljedeći propisi:

- Standardi interne revizije i to:
 - Standard 1230 - *Kontinuirano profesionalno usavršavanje* - propisuje da su interni revizori dužni da unapređuju svoje znanje, vještine i ostale sposobnosti kroz kontinuirano profesionalno usavršavanje.
 - Standard 1210 - *Stručnost* - nalaže da interni revizori moraju posjedovati znanje, vještine i druge sposobnosti potrebne za izvršavanje svojih dužnosti.
- Etički kodeks;
Jedno od načela Etičkog kodeksa jeste "*Kompetentnost internih revizora*" koja, između ostalog, nalaže da interni revizori pružaju samo one usluge za koje imaju potrebna znanja, vještine i iskustvo, ali i da su obavezni da kontinuirano unapređuju svoju stručnost, efektivnost i kvalitet svojih usluga.
- Program obuke i certificiranja internih revizora u institucijama BiH;
Program definira obavezu kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH, teme iz područja i oblasti koje su predmet obuka za KPE, vrste kontinuirane profesionalne edukacije, te obavezu izvještavanja i vođenja evidencije o KPE internih revizora u jedinici interne revizije. CHJ je obavezna, u skladu s Programom, da na osnovu izvještaja jedinica interne revizije vodi registar KPE internih revizora u institucijama BiH.
- Odluka o načinu bodovanja, evidentiranja i izvještavanja o KPE internih revizora u institucijama BiH;
Odluka definira način bodovanja svake od vrsta KPE koje su definirane Programom, minimalan broj bodova koje su interni revizori u institucijama BiH obavezni da ostvare na godišnjem nivou, kao i način priznavanja kontinuirane profesionalne edukacije obuka koje organiziraju domaći i/ili međunarodni pružaoci usluga/izvođači obuka.
- Uputstvo o KPE internih revizora u institucijama BiH;
Uputstvo definira način prijavljivanja internih revizora na obuke iz oblasti KPE, dokumentaciju koja je neophodna za priznavanje obuka kao KPE, način vođenja evidencije o KPE internih revizora u jedinici interne revizije i izvještavanja CHJ o KPE internih revizora.

Navedenim propisima definirano je i da CHJ priprema i/ili organizira obuke vezane uz teme iz područja i oblasti koje su predmet obuka za KPE i dostavlja internim revizorima u institucijama BiH informacije o održavanju obuka koje organizira samostalno ili u saradnji s domaćim ili međunarodnim pružaocima usluga/izvođačima obuka. Na osnovu dostavljenih zahtjeva jedinica interne revizije CHJ daje, također, u skladu s navedenim propisima, mišljenje o ispunjavanju uslova za bodovanje i prihvatljivost obuka koje organiziraju domaći i/ili međunarodni izvođači obuka, kao kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH.

U izvještajnom periodu CHJ je, u skladu s propisima iz oblasti KPE, organizirala obuke koje su predviđene Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2021. godinu, koji je donijela CHJ i koji je objavljen na veb stranici Ministarstva finansija i trezora BiH u dijelu koji se odnosi na CHJ. Uvažavajući preporuke o poštovanju epidemioloških mjera, obuke su organizirane u formi vebinara i to: dvije obuke iz oblasti interne revizije i jedna trodnevna obuka iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole tokom koje su prezentirane obje predviđene teme Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2021. godinu.

Pored navedenih obuka i Koordinacioni odbor CJH održao je u decembru 2021. godine konferenciju o temi "Prezentacija PIFC aplikacije, s posebnim osvrtom na modul interna revizija", koja je dio kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH.

Prema evidencijama o prisustvu, na svakoj od obuka koje su organizirali CHJ i Koordinacioni odbor CJH učestvovalo je u prosjeku 41 interni revizor iz institucija BiH, uključujući i osoblje CHJ zaduženo za oblast razvoja sistema interne revizije, odnosno kroz sve obuke koje su CHJ i Koordinacioni odbor CJH organizirali iz oblasti interne revizije u 2021. godini prošlo je ukupno 165 polaznika. Organiziranjem navedenih obuka omogućeno je internim revizorima u institucijama BiH da ispune obavezu stručnog usavršavanja, u skladu s propisima iz oblasti KPE, po osnovu pohađanja obuka koje organizira ili podržava CHJ.

Također, u izvještajnom periodu CHJ je izdala ukupno 92 mišljenja o ispunjavanju uslova za bodovanje obuka koje organiziraju drugi izvođači obuka.

Od ukupnog broja osoblja interne revizije u institucijama BiH (44⁸⁶), u izvještajnom periodu obaveza kontinuirane profesionalne edukacije odnosila se na 39 zaposlenih. Na osnovu dostavljenih izvještaja o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji internih revizora u institucijama BiH za 2021. godinu, utvrđeno je da ukupno troje od ukupnog osoblja interne revizije u institucijama BiH nije ispunilo obavezu KPE⁸⁷. S obzirom na značaj KPE i razvoja internih revizora i njihovih kompetencija, ovakvim situacijama će se morati posvetiti dodatna pažnja u cilju ispunjavanja zahtjeva propisa o KPE i standarda interne revizije, a kako se kvalitet usluga interne revizije ne bi dovodio u pitanje.

Jedinice interne revizije su u svojim godišnjim izvještajima izvijestile da su, u skladu s odobrenim planovima obuka internih revizora od strane rukovodilaca institucija, osigurana su i potrebna sredstva za pohađanje obuka u svim institucijama osim u Parlamentarnoj skupštini BiH, u kojoj u izvještajnom periodu nisu precizno alocirana sredstva za potrebe Jedinice u okviru odobrenog budžeta, te je pohađanje obuka internih revizora zavisilo od raspoloživih sredstava. S tim u vezi napominjemo da je Zakonom o internoj reviziji institucija BiH definirano da će jedinice interne revizije u okviru budžetskog korisnika imati budžetsku alokaciju, koja se može identificirati i preko koje se mogu pratiti rashodi u vezi s izvršavanjem aktivnosti uspostavljenih Zakonom.

Napominjemo da su interni revizori obavezni, u skladu sa Standardima interne revizije, Etičkim kodeksom i propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije, unapređivati svoje znanje, vještine i druge sposobnosti potrebne za izvršavanje aktivnosti interne revizije, kroz kontinuiranu profesionalnu edukaciju. Sticanje odgovarajućeg stručnog obrazovanja, sertifikata, treninga i obavljanje drugih vidova propisane edukacije, pomaže internim revizorima da razvijaju nivo vještina i iskustva, koji se zahtijeva kako bi stručno obavljali svoje profesionalne obaveze, te time doprinijeli unapređenju poslovanja organizacije.

Ukoliko interni revizori ne posjeduju dovoljno znanja i vještine, potrebne za kvalitetno izvršavanje njihovih dužnosti, može se dovesti u pitanje da li su angažmani internih revizora obavljani stručno i da li doprinose unapređenju upravljačkih i kontrolnih mehanizama, dajući preporuke i savjete u vezi s aktivnostima koje su predmet revidiranja.

⁸⁶ U ovaj broj je uključeno i troje zaposlenih u Odsjeku za razvoj sistema interne revizije CHJ.

⁸⁷ Rukovodilac JIR MFT BiH, jedan interni revizor u JIR MFT BiH i interni revizor u JIR MVTEO BiH.

4.7. Unapređenje sistema interne revizije

Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije za 2021. godinu dao je, pored pregleda stanja zakonodavnog okvira interne revizije u institucijama BiH, i kumulativne podatke o izvršenim internim revizijama u izvještajnom periodu. Efekti interne revizije koji su obuhvaćeni konsolidiranim izvještajem, ogledaju se u kvantitetu i kvalitetu preporuka koje daju jedinice interne revizije u smislu unapređenja poslovanja i funkcioniranja institucija BiH. Također, efekti interne revizije ogledaju se i u ostvarenom napretku u uspostavljanju i dogradnji sistema javne interne finansijske kontrole i interne revizije, kao i kvalitetu savjetodavnih usluga koje interna revizija pruža menadžmentu institucija.

Rezultati rada interne revizije ogledaju se u davanju kvalitetnih preporuka, s jedne strane, ali i u realizaciji datih preporuka i unapređenju sistema finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama koje imaju uspostavljenu funkciju interne revizije, s druge strane. U narednom periodu očekuje se daljnji napredak u ovoj oblasti, kako kroz povećanje obima i kvaliteta revizorskih izvještaja i preporuka koje interni revizori daju, tako i kroz dalje uspostavljanje i jačanje sistema interne revizije i njenih kapaciteta u institucijama BiH.

Od rukovodilaca jedinica interne revizije očekuje se da posebnu pažnju posvete unapređenju procesa planiranja, što podrazumijeva usmjeravanje aktivnosti interne revizije u područja u kojima se, na osnovu sveobuhvatne analize poslovanja i upravljanja rizicima, identificiraju slabosti internih kontrola, ali također i povećanje efikasnosti i učinka same revizije, kroz porast broja planiranih i izvršenih revizija. Unapređenje procesa planiranja je preduslov za povećanje doprinosa interne revizije ostvarenju ciljeva institucije i boljoj usklađenosti poslovanja s propisima, što se može postići kroz bolju iskorištenost revizorskih resursa, porast broja revidiranih područja i datih preporuka za otklanjanje utvrđenih slabosti.

Dodatni efekti interne revizije umnogome će zavisiti i od efikasnosti i efektivnosti kadrovskog popunjavanja i organizacionog usklađivanja jedinica koje nisu u potpunosti ili popunjene ili uspostavljene s relevantnim propisima, s jedne strane, ali isto tako i od spremnosti menadžmenta i internih revizora za daljnji napredak na razvoju funkcije interne revizije u institucijama BiH, ali i razvoju cjelokupnog koncepta PIFC-a.

Važan zadatak i izazov za CHJ i jedinice interne revizije u narednom periodu će svakako biti i dosljedno provođenje kontrole kvaliteta rada interne revizije, u skladu s Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH koji je pripremljen u skladu sa zahtjevima Standarda interne revizije i primjerima dobre prakse. Navedeni Pravilnik predstavlja rezultat zajedničkog rada CHJ i eksperata EU Projekta "PIFC-3", kojim je detaljno definiran način provođenja kontrole svakog od učesnika u ovom procesu, kako rukovodilaca jedinica interne revizije, tako i CHJ i eksternih ocjenjivača. Odluka o donošenju Pravilnika je objavljena u decembru 2021. godini.⁸⁸

Jedna od aktivnosti koja se, također, realizira u okviru Projekta EU "PIFC-3" jeste i izrada i uvođenje odgovarajućeg softvera kao tehničke podrške procesu provođenja interne revizije u institucijama BiH, koji će s jedne strane olakšati i doprinijeti većoj efikasnosti interne revizije, dok će, s druge strane, unaprijediti postupak interne kontrole kvaliteta, kroz stalni nadzor i usmjeravanje rada internih revizora. Također, softver će omogućiti i uspostavljanje baze podataka u jedinicama interne revizije, što će značajno unaprijediti efikasnost godišnjeg i periodičnog izvještavanja interne revizije.

Nakon što je objavljen Pravilnik, kao i novi – ažurirani Priručnik za internu reviziju u institucijama BiH⁸⁹, te okončane aktivnosti na izradi testne verzije softvera, CHJ je u saradnji s ekspertima Projekta "PIFC-3" organizirala u toku 2021. godine obuke za interne revizore kako bi kroz prezentacije i praktične primjere olakšali primjenu navedenih metodologija i aplikativnih rješenja u toku pružanja usluga interne revizije.

⁸⁸ U "Službenom glasniku BiH" broj 74/21 i na veb stranici CHJ.

⁸⁹ Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 73/21.

Iz svega iznesenog u ovom izvještaju, primjetno je da je u prethodnom periodu učinjen dodatni napredak u uspostavljanju i razvoju sistema interne revizije koji se ogleda u pripremi, objavljivanju i primjeni propisa kojima se definira sistem interne revizije i funkcionalnog uspostavljanja sistema interne revizije od strane CHJ, s jedne, ali i u kvalitetu vršenja funkcije interne revizije u institucijama BiH, s druge strane.

Ipak, stepen napretka u ovoj oblasti, od strane institucija BiH, mogao bi i morao bi biti na znatno višem nivou čime bi se dao dodatni podstrek u razvoju ove oblasti i približavanju Bosne i Hercegovine i njenog sistema javne interne finansijske kontrole evropskim vrijednostima.

5. Informacija o realizaciji Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina u dijelu koji se odnosi na internu reviziju i Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije za 2021. godinu

5.1. Osnove Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025 godina i informacija o njenoj realizaciji

Strategiju razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025 godina (Strategija) usvojilo je Vijeće ministara BiH, na svojoj 8. sjednici održanoj 11.06.2020. godine. Strategija je izrađena u okviru Projekta EU "PIFC-3", kroz saradnju eksperata Projekta i CHJ, u skladu sa okvirnim strateškim dokumentom koji je odobrio Koordinacioni odbor centralnih jedinica za harmonizaciju.

Strategija predstavlja nastavak opredjeljenja Vijeća ministara BiH za daljnje jačanje preduslova za zakonski usklađeno, efikasno, transparentno i odgovorno upravljanje javnim finansijama. Djelotvoran sistem internih finansijskih kontrola doprinosi jačanju fiskalne discipline, većoj transparentnosti i odgovornosti, te primjeni principa "vrijednost za novac" u upravljanju javnim sredstvima. Strategija se odnosi na period 2020-2025 godina i predstavlja treći strateški dokument iz oblasti internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

Strategijom je definiran sveobuhvatan strateški cilj "*da se kroz funkcionalan i djelotvoran sistem PIFC-a ublaže ključni rizici u poslovanju institucija Bosne i Hercegovine*", koji je dalje razrađen na konkretne strateške ciljeve i operativne mjere za unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole, sistema interne revizije i monitoringa i izvještavanja o sistemu internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

U oblasti sistema interne revizije u institucijama BiH Strategijom je definiran cilj daljnjeg razvoja ovog sistema, a to je: "*efikasno korištenje resursa interne revizije i ostvarivanje dodate vrijednosti u skladu s međunarodnim standardima*".

U oblasti monitoringa i izvještavanja o PIFC-u potrebno je, u skladu sa Strategijom, "*unaprijediti praćenje efektivnosti PIFC-a od strane CHJ MFT BiH i Vijeća ministara BiH*".

Sastavni dio Strategije je Akcioni plan, a isti sadrži ciljeve utvrđene Strategijom, mjere koje je potrebno poduzeti za njihovu realizaciju, period u kojem se očekuje realizacija, nosioce aktivnosti, indikatore uspješnosti i izvore finansiranja utvrđenih mjera i aktivnosti. Strategijom je predviđena izrada operativnih godišnjih akcionih planova rada za svaku kalendarsku godinu predviđenu Strategijom. Sadržaj godišnjeg akcionog plana izvodi se iz Akcionog plana Strategije i daje pregled aktivnosti koje je potrebno provesti radi realizacije predviđenih mjera.

Strategijom je dalje definirano da će CHJ izvještavati Vijeće ministara BiH o realizaciji Strategije u okviru redovnog Godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu interne revizije u institucijama BiH i Konsolidiranog izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrola.

Napominjemo da realizacija ciljeva i mjera predviđenih Strategijom direktno doprinosi ispunjavanju zahtjeva na putu daljnje integracije BiH u Evropsku uniju. Kvalitetni sistemi internih kontrola ujedno su presudan faktor za ostvarivanje prava pristupa i korištenje predpristupnih fondova Evropske unije.

U skladu sa Strategijom i Akcionim planom, CHJ je blagovremeno pripremila operativni godišnji akcioni plan za 2021. godinu, te u skladu s njim poduzela potrebne korake na realizaciji utvrđenih ciljeva.

5.2. Operativni godišnji akcioni plan Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za 2021. godinu

CHJ je, u skladu sa Strategijom razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za period 2020-2025⁹⁰, donijela Odluku o donošenju Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije za 2021. godinu (u daljnjem tekstu: "Operativni godišnji akcioni plan"), koja je objavljena na veb stranici CHJ. Navedenom Odlukom predviđeno je da će CHJ u posebnom dijelu godišnjih konsolidiranih izvještaja o sistemu interne revizije i finansijskog upravljanja i kontrole za 2021. godinu izvijestiti Vijeće ministara BiH o realizaciji mjera i aktivnosti iz Operativnog godišnjeg akcionog plana.

Operativni godišnji akcioni plan sastavni je dio navedene Odluke, a isti sadrži ciljeve utvrđene Strategijom, aktivnosti za realizaciju utvrđenih ciljeva, nosioce aktivnosti, rokove za njihovo provođenje i indikatore uspješnosti. Pored mjera i aktivnosti utvrđenih u akcionom planu Strategije, Operativni godišnji plan sadrži i mjere i aktivnosti iz operativnog akcionog plana za 2020. godinu koje nisu realizirane do kraja 2020. godine, zbog kašnjenja u usvajanju Strategije i zbog pomjeranja rokova za realizaciju ciljeva Projekta "PIFC-3".

U nastavku je dat:

- pregled mjera i aktivnosti u oblasti interne revizije koje su utvrđene Strategijom, zajedno s pripadajućim rednim brojem iz Akcionog plana, i
- pregled aktivnosti koje je poduzela CHJ u izvještajnom periodu, u okviru pojedinačno svake od planiranih aktivnosti na realizaciji postavljenog cilja u oblasti interne revizije, a to je: "*Efikasno korištenje resursa interne revizije i ostvarivanje dodate vrijednosti u skladu s međunarodnim standardima*".

OBLAST 2. Akcionog plana Strategije: Interna revizija

2.1. Osiguranje kvaliteta i informatička podrška internoj reviziji u svrhu ispunjavanja međunarodnih standarda;

2.1.A1. Ažurirati metodologiju rada interne revizije, baziranu na rizicima;

U izvještajnom periodu CHJ je, u saradnji s Projektom⁹¹, okončala aktivnosti na ažuriranju metodologije rada interne revizije - Priručnika za internu reviziju u institucijama Bosne i Hercegovine, koji je pripremljen u skladu s aktuelnim Međunarodnim standardima za internu reviziju. Nakon što su okončane aktivnosti na izradi Priručnika, CHJ je donijela Odluku o donošenju Priručnika koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 73/21. Priručnik je dostupan na veb stranici CHJ.

⁹⁰ Usvojena na 8. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 11.06.2020. godine.

⁹¹ Projekt EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3)

2.1.A2. Razviti metodologiju i alate za internu procjenu kvaliteta od strane rukovodioca JIR, uključujući izradu Programa osiguranja i unapređenja kvaliteta:

U izvještajnom periodu CHJ je, u saradnji s Projektom, okončala i aktivnosti na pripremi *Pravilnika za provođenje osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine* i isti objavila Odlukom o donošenju Pravilnika ("Službeni glasnik BiH" broj 74/21). Pravilnik daje detaljna pojašnjenja postupka internog ocjenjivanja kvaliteta koje provode rukovodioci JIR, uključujući i izradu programa osiguranja i unapređenja kvaliteta. U okviru Pravilnika definirani su i potrebni "alati" (upitnici i izvještaji) za provođenje interne ocjene kvaliteta JIR, koji su objavljeni i dostupni osoblju interne revizije kao prilog Pravilniku⁹² i u okviru PIFC aplikacije⁹³, u zavisnosti od njihove forme i veličine dokumenta. Navedena metodologija je u potpunosti usklađena s Međunarodnim standardima za internu reviziju koji uređuju oblast kontrole kvaliteta i ista se primjenjuje od 01.01.2022. godine.

2.1.A3. Obuka i stručno usavršavanje internih revizora, uključujući kontinuirani profesionalni razvoj:

CHJ je donijela *Plan i program obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2021. godinu* koji je objavljen na veb stranici Ministarstva finansija i trezora BiH, u dijelu koji se odnosi na CHJ.

U izvještajnom periodu CHJ je u potpunosti realizirala navedeni Plan obuka i to tako što je organizirala dvije obuke iz oblasti interne revizije i jednu obuku iz oblasti FUK-a kojom su obuhvaćene dvije teme, koliko je ukupno i predviđeno Planom.

Pored navedenih obuka, jednu obuku iz oblasti interne revizije, a koja se svrstava u KPE internih revizora u institucijama BiH, organizirao je i Koordinacioni odbor CJH.

Također, u izvještajnom periodu CHJ je, na osnovu dostavljenih zahtjeva jedinica interne revizije izdala, u skladu s propisima iz oblasti KPE internih revizora u institucijama BiH, ukupno 92 mišljenja o bodovanju obuka kao KPE internih revizora organiziranih od strane domaćih i stranih pružalaca usluga.

Na svim obukama koje je organizirala CHJ i Koordinacioni odbor CJH, CHJ je preduzela neophodne aktivnosti kako bi svi interni revizori u institucijama BiH mogli učestvovati. Prema evidencijama o prisustvu na svakoj od ovih obuka učestvovao je u prosjeku 41 interni revizor iz institucija BiH (uključujući i osoblje CHJ zaduženo za oblast razvoja sistema IR), odnosno kroz sve obuke koje su CHJ i Koordinacioni odbor CJH organizirali u izvještajnom periodu prošlo je ukupno 165 polaznika.

2.1.A4. Razvoj i instalacija softvera za upravljanje internom revizijom:

U izvještajnom periodu CHJ je aktivno učestvovala i pružila potrebnu pomoć Projektu u izradi softvera za upravljanje internom revizijom u institucijama BiH (PIFC aplikacija) koji se realizira u okviru Projekta EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3). Pomoć i podršku u izradi PIFC aplikacije pružilo je i osoblje jedinica interne revizije u institucijama BiH, kroz testno ispitivanje sveobuhvatnosti i usklađenosti s metodologijom rada, dajući prijedloge i sugestije za unapređenje njene funkcionalnosti⁹⁴.

Također, testiranje PIFC aplikacije izvršeno je i kroz pilot reviziju koja je u potpunosti provedena u testnoj verziji PIFC aplikacije u JIR Ministarstva vanjskih poslova BiH, koju je provelo osoblje JIR MVP BiH uz mentorsku podršku eksperata Projekta⁹⁵.

⁹² Upitnik za revidirani subjekt i Izvještaj o periodičnom samoocjenjivanju.

⁹³ Upitnik za periodično samoocjenjivanje i Upitnik za revidirani subjekt.

⁹⁴ U testiranju PIFC aplikacije – dio o IR, učestvovali su rukovodilac JIR MP BiH, rukovodilac JIR SIPA-e i rukovodilac JIR Parlamentarne skupštine BiH, zajedno sa zaposlenim u CHJ iz Odsjeka za internu reviziju.

⁹⁵ Pasivnu ulogu u pilot reviziji, u formi obuke, imalo je i sljedeće osoblje: rukovodilac JIR SZP, interni revizor DKPT i stručni savjetnik za razvoj sistema interne revizije, CHJ MFT BiH.

2.2. Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta u jedinicama za internu reviziju:

CHJ je, nakon usvajanja Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH za 2020. godinu, obavijestila nadležne institucije, njih ukupno sedam⁹⁶, o zaključcima Vijeća ministara BiH (s 36. sjednice, održane 05.05.2021) o obavezi zapošljavanja internih revizora.

U okviru izrade Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH za 2021. godinu, CHJ je uputila, između ostalog, i zahtjev nadležnim institucijama za dostavljanje informacije o realizaciji navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH. Na osnovu prikupljenih informacija o realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH, obaviješteni smo da je u toku 2021. godine okončana procedura zapošljavanja osoblja interne revizije samo u dvije institucije: Ministarstvu vanjskih poslova BiH i Sudu BiH. Popunjena je i pozicija internog revizora u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela, ali prema sistematizaciji koja nije u skladu s pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji na koji je CHJ dala saglasnost.

Također, obaviješteni smo i da je u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Ministarstvu civilnih poslova BiH u 2021. godini pokrenuta konkursna procedura za popunjavanje pozicije internog revizora, ali ona nije okončana do perioda izrade Izvještaja.

Zaključno s 31.12.2021. godine popunjeno je ukupno 39 sistematiziranih radnih mjesta u jedinicama interne revizije institucija BiH. Od ukupno predviđenih 19 institucija BiH, koje su obavezne⁹⁷ uspostaviti jedinicu interne revizije, do kraja 2021. godine ukupno 10 institucija je u potpunosti kadrovski popunilo JIR. Institucije u kojima nije popunjena jedinica interne revizije su: Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH.

U toku 2020. godine je i u javnom preduzeću Radio-televizija BiH, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH, Odlukom o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH i Pravilnikom o zapošljavanju internih revizora u institucijama BiH, uspostavljena je JIR koju čine rukovodilac JIR i jedan interni revizor.

2.3. Interna revizija usmjerena na pružanje dodate vrijednosti u visokorizičnim oblastima:

2.3.A1. Usmjeriti internu reviziju na područja visokog rizika (registri rizika rukovodstva i nezavisna procjena JIR) i davanje preporuka za rješavanje uzroka rizika;

Metodologijom rada interne revizije u institucijama BiH date su detaljne smjernice za pripremu strateških i godišnjih planova interne revizije na osnovu procjene rizika, uključujući i detaljno pojašnjenje načina na koji interna revizija vrši analizu rizika u postupku izrade vlastite nezavisne procjene.

U skladu s tačkom 3. novog - ažuriranog Priručnika za internu reviziju u institucijama BiH⁹⁸, kao i tačkom 2. prethodnog Priručnika⁹⁹, rukovodilac JIR obavezan je, prilikom vlastite nezavisne procjene rizika na osnovu koje priprema planove rada, analizirati rizike u poslovanju institucije utvrđene od strane rukovodstva institucije. Uputstva koja daje Priručnik usklađena su s redoslijedom radnji u PIFC aplikaciji i istim je, između ostalog, definirano da je osoblje JIR obavezno preuzeti i analizirati registre rizika i procjenu rizika koju je sačinilo rukovodstvo institucije.

Priručnik, također, upućuje internu reviziju da u postupku procjene rizika koristi Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama BiH koje su objavljene od strane CHJ¹⁰⁰ i da, u svrhu definiranja primjerenosti i adekvatnosti kontrola i rezidualnog rizika, primjenjuje analizu uzroka rizika u skladu sa Smjernicama.

⁹⁶ MP, MCP, MVTEO, Sud BiH, MSB, DKPT i BHANSA.

⁹⁷ Odluka o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 59/19)

⁹⁸ Odluka o donošenju Priručnika objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 73/21.

⁹⁹ Objavljen u "Službenom glasniku BiH" broj 82/11.

¹⁰⁰ Odluka CHJ MFT BiH, broj: 03-1-02-2-273-1/20 od 21.12.2020. godine.

Očekuje se da će i PIFC aplikacija, nakon što bude stavljena u upotrebu, dodatno doprinijeti dosljednom provođenju propisane metodologije rada interne revizije, kako u dijelu provođenja revizorskih angažmana, tako i u procesu upravljanja revizijom, što u ovom konkretnom slučaju znači da rukovodilac JIR neće moći sačiniti planove rada interne revizije koji sadrže podatke o prioritnim područjima revidiranja, a da prethodno ne stekne uvid u popis procesa, uspostavljene kontrole i procjenu preostalog rizika, koji je pripremio rukovodstvo.

2.3.A2. Izraditi metodologiju za praćenje uticaja i kvantifikaciju efekata implementiranih preporuka interne revizije:

U novom - ažuriranom Priručniku za internu reviziju u institucijama BiH, u dijelu u kojem je obrađena oblast praćenja realizacije preporuka (tačka 7.4.2), ukazano je na značaj i potrebu praćenja mjerljivih efekata preporuka, uz koje se mjerljivi efekti mogu iskazati.

Također, i u PIFC aplikaciji, u dijelu koji se odnosi na praćenje realizacije preporuka, predviđeno je polje za unos podatka o sumi mjerljivih efekata, zbirno za sve preporuke u okviru revizorskog izvještaja koje je prihvatila institucija.

Kako bi interna revizija bila u mogućnosti da provodi ovu aktivnost, potrebno je da revidirane organizacione jedinice pruže svu potrebnu pomoć i podatke internoj reviziji, kako u procesu ocjene postojećih kontrola i rizika, tako i u procesu praćenja implementacije preporuka, jer se samo kroz sveukupan pristup razmatranju posljedica neželjenih događaja mogu na adekvatan način utvrditi finansijski i drugi mjerljivi efekti preporuka.

2.3.A3. Osigurati obuke za interne revizore iz oblasti FUK-a, koje se pružaju rukovodstvu i osoblju institucija iz oblasti FUK-a, kako bi se osiguralo da interni revizori budu u toku s aktuelnostima i kako bi kroz svoj rad mogli dati doprinos realizaciji postavljenih ciljeva kroz dodatnu vrijednost:

U izvještajnom periodu CHJ je, u skladu sa *Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2021. godinu*, organizirala jednu trodnevnu u toku koje su obrađene obje teme iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole za interne revizore u institucijama BiH predviđene Planom, te poduzela i sve neophodne aktivnosti kako bi svi interni revizori mogli učestvovati na ovim obukama. Obuke su obuhvatile aktuelne teme predviđene Planom, te su tokom obuka prezentirani registri rizika - procjena rizika za strateško planiranje interne revizije i softversko izvještavanje o finansijskom upravljanju i kontroli u institucijama BiH.

U okviru strateškog cilja koji se odnosi na monitoring i izvještavanja o PIFC-u "Unaprijediti praćenje efektivnosti PIFC-a od strane CHJ MFT BiH i Vijeća ministara BiH", u nastavku je dat pregled mjera i aktivnosti iz oblasti interne revizije utvrđenih Strategijom, zajedno s pregledom aktivnosti koje je poduzela CHJ na njihovoj realizaciji.

OBLAST 3. Akcionog plana Strategije: Monitoring razvoja i kvaliteta internih finansijskih kontrola

3.1. Automatizacija izvještavanja o PIFC-u uz proširene izvore i alate za prikupljanje podataka:

3.1.A1. Revidirati pitanja iz upitnika o samoprocjeni i obrazac za godišnje izvještavanje o internoj reviziji:

CHJ svake godine, u okviru priprema za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije, priprema pitanja za godišnji izvještaj interne revizije koja su usklađena s relevantnim propisima i zadacima CHJ koji proizlaze iz planskih dokumenata, kao i s dostignutim stepenom razvoja interne revizije u institucijama BiH. Pitanja su sadržana u formi obrasca, koji CHJ blagovremeno dostavlja jedinicama interne revizije u institucijama BiH u printanoj i elektronskoj verziji, kao prilog obavještenju o obavezi dostavljanja Godišnjeg izvještaja interne revizije.

U skladu s Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH, koji je stupio na snagu 01.01.2022. godine, CHJ će u narednom periodu, nakon što budu okončane aktivnosti na instaliranju PIFC aplikacije, pripremiti i pitanja za Upitnik za periodično samoocjenjivanje koja će biti dostupna

internoj reviziji u okviru PIFC aplikacije. Ovim će biti omogućeno jedinicama interne revizije da na jednoobrazan način provode interno ocjenjivanje u dijelu koji se odnosi na periodično samoocjenjivanje, uz pomoć PIFC aplikacije koja će s jedne strane osigurati čuvanje unesenih podataka, a s druge strane olakšati primjenu metodologije ocjenjivanja koja je definirana Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama BiH. Forma Upitnika je definirana u saradnji s ekspertima Projekta, na osnovu razmatranja primjera dobre prakse u ovoj oblasti.

3.1.A2. Razvoj i instalacija softvera za izvještavanje o internoj reviziji, uključujući obuku korisnika za korištenje softvera;

Kao što je prethodno navedeno (u okviru tačke 2.1.A4.) u izvještajnom periodu CHJ je aktivno učestvovala i pružila potrebnu pomoć ekspertima Projekta u izradi softvera za upravljanje internom revizijom u institucijama BiH koji se realizira u okviru Projekta EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3).

Osoblje interne revizije u javnom sektoru BiH imalo je priliku da se upozna s načinom korištenja PIFC aplikacije, u dijelu koji se odnosi na internu reviziju, kroz teorijsku obuku koja je organizirana u novembru 2021. godine u okviru Projekta, u saradnji tri centralne harmonizacijske jedinice u BiH. Dodatno, i Koordinacioni odbor CJH je u decembru 2021. godine održao obuku za interne revizore u javnom sektoru u BiH tokom koje je detaljno prezentiran dio o internoj reviziji u PIFC aplikaciji.

Pored navedenih teorijskih obuka, u izvještajnom periodu organizirana je i praktična obuka o korištenju PIFC aplikacije, koja je ostvarena u okviru pilot revizije koja je u potpunosti provedena u testnoj verziji PIFC aplikacije u Ministarstvu vanjskih poslova BiH. Navedenu praktičnu obuku prošlo je ukupno šest osoba koji rade na poslovima interne revizije u institucijama BiH¹⁰¹.

Planirano je da se u narednom periodu, u skladu s *Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2022. godinu* koji je donijela CHJ i koji je objavljen na veb stranici CHJ, odnosno na veb stranici Ministarstva finansija i trezora BiH, u dijelu koji se odnosi na CHJ, održi još jedna obuka o korištenju PIFC aplikacije – modul interna revizija. Također, planirano je da se u narednom periodu organizira i još jedna pilot revizija – praktična obuka o korištenju PIFC aplikacije.

Svim korisnicima PIFC aplikacije na raspolaganju je i Korisničko uputstvo koje je pripremila IT kompanija, a koje pruža detaljna pojašnjenja načina korištenja pojedinačno svake od funkcija u PIFC aplikaciji.

3.1.A3. Primjena softvera za izvještavanje o internoj reviziji;

Nakon što su okončane aktivnosti na izradi i testiranju PIFC aplikacije, direktori tri centralne harmonizacijske jedinice potpisali su, u februaru 2022. godine, Zapisnik o odrađenim poslovima i garantnom održavanju PIFC aplikacije sa IT kompanijom, koja je izradila softver – PIFC aplikaciju. Očekuje se da će se, nakon tehničke instalacije PIFC aplikacije na server Ministarstva finansija i trezora BiH, ista staviti u upotrebu.

3.2. Razviti i implementirati okvir za provjeru kvaliteta sistema PIFC-a od strane CHJ;

3.2.A3. Razviti podzakonske akte (odluka) i metodologije za pregled kvaliteta JIR;

U izvještajnom periodu CHJ je, u saradnji s Projektom, okončala aktivnosti na pripremi *Pravilnika za provođenje osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine*, u okviru kojeg je definiran i način provođenja kontrole kvaliteta od strane CHJ. Pravilnik je objavljen Odlukom CHJ MFT BiH o donošenju Pravilnika o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 74/21), o čemu su blagovremeno obaviještene sve jedinice interne revizije u institucijama BiH. Pravilnik je dostupan na veb stranici CHJ, odnosno MFIT BiH u dijelu koji se odnosi na CHJ.

U skladu s Pravilnikom, CHJ će u ovoj godini, nakon analize godišnjih izvještaja jedinica interne revizije,

¹⁰¹ Rukovodilac JIR MVP BiH, dva interna revizora u JIR MVP BiH, rukovodilac JIR SZP, interni revizor DKPT i stručni savjetnik za razvoj sistema interne revizije, CHJ.

donijeti Godišnji plan za periodični pregled kvaliteta aktivnosti interne revizije za 2023. godinu.

3.2.A3. Provođenje pregleda kvaliteta JIR (uzorak institucija):

Kao što je u prethodnoj tački obrazloženo (3.2.A3), način i procedura provođenja periodičnog pregleda kvaliteta od strane CHJ definirana je *Pravilnikom o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine* koji je stupio na snagu 01.01.2022. godine. U skladu s odredbama Pravilnika, CHJ je obavezna da kontinuirano, svake godine do 01.06, donosi godišnji plan za periodični pregled kvaliteta aktivnosti interne revizije koje će biti provedene u narednoj godini i da o rezultatima pregleda izvještava u okviru Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije u institucijama BiH. Shodno tome, a u skladu s datumom stupanja na snagu Pravilnika, CHJ će u ovoj godini (2022) izraditi, na osnovu analize godišnjih izvještaja JIR za prethodnu godinu, godišnji plan u kojem će biti definirane jedinice interne revizije u institucijama BiH u kojim će u toku 2023. godini biti izvršen pregled kvaliteta, na način kako je to utvrđeno Pravilnikom.

3.2.A3. Razviti podzakonske akte za eksternu procjenu kvaliteta od nezavisnih trećih strana u JIR u kojima dostignuti stepen razvoja opravdava takvo ulaganje:

U okviru *Pravilnika o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine* (naveden u prethodne dvije tačke), koji je CHJ u saradnji s Projektom pripremila i objavila u izvještajnom periodu, definiran je i način provođenja eksterne ocjene kvaliteta od strane nezavisnih trećih strana.

3.3. Ojačati analitički i koordinacioni kapacitet CHJ:

3.3.A1. Razvoj kapaciteta za CHJ iz oblasti upravljanja javnim finansijama (specijalistička znanja):

Zaposleni u CHJ zaduženi za razvoj sistema interne revizije su i u 2021. godini ispunili obavezu definiranu propisima iz oblasti kontinuirane profesionalne edukacije internih revizora u institucijama BiH, o čemu se vodi evidencija u CHJ.

U okviru KPE za 2021. godinu, zaposleni su učestvovali i na obukama iz oblasti upravljanja javnim finansijama, kako je to predviđeno propisima iz oblasti KPE i *Planom i programom obuka CHJ MFIT BiH za interne revizore u institucijama BiH za 2021. godinu*.

3.3.A5. Redovna razmjena informacija i saradnja s rukovodiocima JIR:

Usljed specifičnih uslova rada izazvanih pandemijom¹⁰² u izvještajnom periodu Odsjek za razvoj sistema interne revizije CHJ je i u ovakvim uslovima uzrokovanim pandemijom, tokom 2021. godine održao ukupno 6 sastanaka s rukovodiocima JIR, te nastavio pružati potrebnu pomoć i konsultacije osoblju JIR u institucijama BiH kroz pružanje potrebnih informacija (dopisi, putem mejla, telefonskim putem) i izdavanje traženih mišljenja i saglasnosti.

3.3.A6. Inoviranje i provođenje programa obuke za FUK:

U izvještajnom periodu održana je trodnevna obuka za interne revizore u institucijama BiH iz oblasti FUK-a, tokom koje su obrađene teme definirane Planom i programom obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2021. godinu.

U januaru 2022. godine CHJ je donijela Plan i program obuka za interne revizore u institucijama BiH za 2022. godinu u kojem je, također, predviđena obuka na aktuelne teme iz oblasti FUK-a. Plan je objavljen na veb stranici CHJ MFT BiH. S navedenim Planom blagovremeno su upoznati svi interni revizori u institucijama BiH.

¹⁰² Mjere u vezi sprečavanja pandemije COVID – 19, poštovanje fizičke distance, "rad od kuće" i dr.

3.3.A7. Redovna razmjena informacija sa Agencijom za državnu službu BiH i razvoj obuka za osoblje zaduženo za FUK i IR na temu rizika i kontrola u području upravljanja ljudskim resursima i stvaranja preduslova za upravljanje bazirano na učinku;

U izvještajnom periodu CHJ je nastavila saradnju sa Agencijom za državnu službu BiH i, u skladu s relevantnim propisima, blagovremeno poduzela potrebne aktivnosti kako bi obuke iz oblasti interne revizije i FUK-a koje je organizirala CHJ u 2021. godini bile priznate kao obuke državnih službenika za koje Agencija dodjeljuje određeni broj kredita, u svrhu ispunjavanja odredbi o obaveznom stručnom usavršavanju državnih službenika.

6. Realizacija zaključaka Vijeća ministara BiH

Vijeće ministara BiH je, na svojoj 36. sjednici koja je održana 05.05.2021. godine, prilikom upoznavanja sa Godišnjim konsolidiranim izvještajem interne revizije, donijelo sljedeće zaključke:

1. Zadužuju se Ministarstvo sigurnosti BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH i Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA, institucije u okviru kojih je propisana obaveza uspostavljanja jedinica interne revizije, da u što kraćem roku preduzmu i okončaju sve potrebne radnje vezano za usklađivanje svojih pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju s relevantnim propisima.
2. Zadužuju se Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Sud BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, institucije u okviru kojih je propisana obaveza uspostavljanja jedinica interne revizije, a koje još nisu u potpunosti kadrovski popunile JIR osobljem interne revizije, da zajedno s Ministarstvom finansija i trezora BiH osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja internih revizora u 2021. godini.
3. Zadužuje se Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA u okviru koje je propisana obaveza uspostavljanja jedinice interne revizije da osigura sredstva i provede procedure zapošljavanja internih revizora u 2021. godini.
4. Zadužuju se rukovodioci jedinica interne revizije i interni revizori da se u obavljanju svojih radnih zadataka u potpunosti pridržavaju metodologije i uputstava Centralne harmonizacijske jedinice MFiT BiH i da o tome blagovremeno izvještavaju Centralnu harmonizacijsku jedinicu MFiT BiH.
5. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica MFiT BiH da metodologijom za rad internih revizora u institucijama Bosne i Hercegovine propiše rokove za sačinjavanje strateških i godišnjih planova rada interne revizije.
6. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica MFiT BiH da kroz realizaciju projekta „Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini“ – (PIFC 3), koji se finansira iz sredstava IPA programa EU za Bosnu i Hercegovinu, osigura aplikativna softverska rješenja koja omogućavaju planiranje, vršenje i izvještavanje o procesima interne revizije zasnovana na najboljim praksama revizije, kako bi se stvorili uslovi za unapređenje sistema interne revizije i uvođenje sveobuhvatne kontrole kvaliteta funkcije interne revizije u institucijama BiH.
7. Zadužuju se institucije BiH i zaposleni u jedinicama interne revizije da osiguraju i pruže svu neophodnu podršku projektu „Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini“ – (PIFC 3) i Centralnoj harmonizacijskoj jedinici MFiT BiH na uvođenju i primjeni aplikativno – softverskih rješenja za internu reviziju.
8. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica MFiT BiH da donese potrebne metodološke dokumente kojima će biti uređen način i postupak provođenja kontrole kvaliteta interne revizije u institucijama BiH.

9. Zadužuje se Ministarstvo finansija i trezora BiH i Centralna harmonizacijska jedinica MFiT BiH da ovaj Izvještaj dostave Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

CHJ je, nakon zaprimanja obavještenja o usvajanju navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH, o istim upoznala sve institucije BiH na koje se zaključci odnose, kao i jedinice interne revizije, kako bi preduzeli potrebne mjere i radnje na njihovoj realizaciji.

U toku pripremnih aktivnosti na izradi Godišnjeg konsolidiranog izvještaja interne revizije za 2021. godinu, CHJ je tražila od institucija BiH i jedinica interne revizije da, uz godišnji izvještaj interne revizije, dostave i informacije o realizaciji naprijed navedenih zaključaka Vijeća ministara BiH.

Na osnovu informacija dobijenih od institucija BiH i jedinica interne revizije, te aktivnosti poduzetih od strane CHJ, u nastavku dajemo pregled realizacije naprijed navedenih zaključaka:

- (1) Od tri institucije BiH, na koje se odnosi zaključak Vijeća ministara BiH da u što kraćem roku poduzmu i okončaju sve potrebne radnje vezano za usklađivanje svojih pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u dijelu koji se odnosi na internu reviziju s relevantnim propisima, primili smo obavještenje od dvije institucije, koje u nastavku navodimo.
- Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH dostavila je obavještenje da je nacrt novog pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Direkcije u završnoj fazi donošenja i da je u januaru 2022. godine, nakon potvrđene formalne ispravnosti pravilnika od strane Ministarstva sigurnosti BiH, upućen Generalnom sekretarijatu Vijeća ministara BiH kako bi bio uvršten na dnevni red sjednice Vijeća ministara BiH radi davanja saglasnosti.
 - Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA je obavijestila da su u toku aktivnosti u vezi s realizacijom zaključaka Vijeća ministara BiH, o čemu će pravovremeno obavjestiti CHJ.

U toku izrade Izvještaja nismo zaprimili odgovor Ministarstva sigurnosti BiH na dopis koji je CHJ uputila u svrhu prikupljanja podataka o realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH. U okviru podataka iz Godišnjeg izvještaja interne revizije Ministarstva sigurnosti BiH obaviješteni smo da je Ministarstvo sigurnosti BiH pripremlilo prijedlog izmjena i dopuna pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, koji je u dijelu koji se odnosi na internu reviziju usklađen s relevantnim propisima i na koji je CHJ dala saglasnost, ali da navedeni prijedlog pravilnika još nije razmatran na sjednici Vijeća ministara BiH.

- (2) Od ukupno šest institucija koje nisu u potpunosti kadrovski popunile jedinicu interne revizije i na koje se odnosi zaključak da, zajedno sa Ministarstvom finansija i trezora BiH, osiguraju sredstva i provedu procedure zapošljavanja internih revizora u 2021. godini, samo je jedna institucija u potpunosti okončala aktivnosti na kadrovskom popunjavanju jedinice interne revizije, a to je Sud BiH.

Dvije institucije su u toku 2021. godine pokrenule konkursnu proceduru za popunjavanje pozicije internog revizora, a to su: Ministarstvo civilnih poslova BiH i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Dvije institucije trebaju, kao preduslov za pokretanje konkursne procedure za kadrovsko popunjavanje jedinice interne revizije, prethodno okončati aktivnosti na izmjeni pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, a to su: Ministarstvo sigurnosti BiH i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH.

U toku izrade Izvještaja nismo zaprimili odgovor Ministarstva pravde BiH na dopis koji je CHJ uputila u svrhu prikupljanja podataka o realizaciji navedenog zaključka Vijeća ministara BiH. Na osnovu podataka iz Godišnjeg izvještaja interne revizije Ministarstva pravde BiH obaviješteni smo da nisu popunjene dvije pozicije internog revizora i da je, od 02.09.2021. godine, popunjena samo pozicija rukovodioca Jedinice interne revizije u ovom ministarstvu.

- (3) Od Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi – BHANSA, na koju se odnosi zaključak broj 3. Vijeća ministara BiH da je potrebno da osigura sredstva i provede procedure zapošljavanja internih revizora u 2021. godini, primili smo samo uopšteno obavještenje koje je navedeno u okviru tačke 1, a to je da su u toku aktivnosti na realizaciji zaključaka Vijeća ministara BiH o čemu će CHJ biti pravovremeno obaviještena.
- (4) Na osnovu godišnjih izvještaja dostavljenih od jedinica interne revizije, obaviješteni smo da svi rukovodioci jedinica interne revizije i interni revizori u institucijama BiH, u obavljanju svojih radnih zadataka, poštuju i primjenjuju metodologiju i uputstva CHJ MFIT BiH. Godišnji izvještaji jedinica interne revizije institucija BiH za 2021. godinu dostavljeni su CHJ MFIT BiH blagovremeno.
- (5) CHJ je u izvještajnom periodu, u saradnji s ekspertima Projekta EU PIFC 3, okončala aktivnosti na pripremi novog Priručnika za internu reviziju u institucijama BiH, koji je usklađen s posljednjom verzijom Međunarodnih standarda za internu reviziju. Priručnik je CHJ objavila Odlukom o donošenju Priručnika, koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 73/21.
U navedenom Priručniku propisani su rokovi za sačinjavanje strateških (trogodišnjih) i godišnjih planova rada interne revizije u institucijama BiH. Naime, definirano je da je rukovodilac jedinice interne revizije obavezan pripremiti i dostaviti strateški i godišnji plan rada jedinice, koji se odnosi na naredni trogodišnji period / godinu, na odobrenje i potpis rukovodiocu institucije najkasnije do 31. decembra tekuće godine za naredni planski period.
- (6) CHJ je u proteklom periodu aktivno učestvovala i pružila potrebnu pomoć ekspertima Projekta u izradi softvera za upravljanje internom revizijom koji će se koristiti u javnom sektoru BiH, a koji se realizira u okviru Projekta EU "Unapređenje javne interne finansijske kontrole u Bosni i Hercegovini" (PIFC 3).
U drugoj polovini 2021. godine, uporedo s aktivnostima na razvoju softvera – PIFC aplikacije, provedene su i aktivnosti na testiranju njene funkcionalnosti, u kojim je, pored eksperata Projekta i tri centralne harmonizacijske jedinice, bilo uključeno i osoblje interne revizije sa sva tri nivoa vlasti u BiH. Također, u navedenom periodu centralne harmonizacijske jedinice i Koordinacioni odbor CJH održali su, u saradnji s ekspertima Projekta, dvije obuke za interne revizore u javnom sektoru BiH o načinu korištenja PIFC aplikacije. U istom periodu, u okviru Projekta, provedene su i pilot revizije u testnoj verziji PIFC aplikacije, od kojih je jedna realizirana u institucijama BiH. Pripremljeno je i Korisničko uputstvo za PIFC aplikaciju od strane IT kompanije koja je izradila softver i ono će biti dostupno svim korisnicima u okviru Aplikacije.
Nakon što su okončane aktivnosti na izradi i testiranju PIFC aplikacije, te održane i planirane obuke na kojima je upoznato osoblje koje je zaduženo za oblast FUK-a i interne revizije u javnom sektoru BiH s načinom korištenja Aplikacije, potpisan je, u februaru 2022. godine, Zapisnik o odrađenim poslovima i garantnom održavanju PIFC aplikacije¹⁰³. U toku izrade ovog izvještaja, pristupilo se završnim aktivnostima na stavljanju PIFC aplikacije u upotrebu, što podrazumijeva instalaciju softvera na servere korisnika Aplikacije. Ova aktivnost se za institucije BiH realizira u saradnji Ministarstva finansija i trezora BiH i IT kompanije.
Planirano je da se u narednom periodu, nakon što se PIFC aplikacija stavi u upotrebu, održi još jedna obuka za interne revizore u institucijama BiH o korištenju PIFC aplikacije – modul interna revizija, te organizira i još jedna pilot revizija – praktična obuka o korištenju PIFC aplikacije.
- (7) U toku 2021. godine CHJ je poduzela potrebne aktivnosti, u skladu s iskazanim zahtjevima eksperata Projekta i IT kompanije koja je radila na izradi softvera, kako bi bila osigurana adekvatna i efikasna podrška i pomoć u izradi PIFC aplikacije. Formirana je radna grupa u koju su imenovani rukovodioci tri jedinice interne revizije i osoblje Odsjeka za internu reviziju CHJ, koja je kroz proaktivan pristup blagovremeno pružila svu potrebnu pomoć u postupku razvoja i testiranja PIFC aplikacije. Također,

¹⁰³ Zapisnik su potpisali direktori tri centralne harmonizacijske jedinice i IT kompanija koja je izradila softver – PIFC aplikaciju.

organizirana je, u skladu s raspoloživim kapacitetima i predviđenom dinamikom rada eksperata Projekta, i jedna praktična obuka o korištenju PIFC aplikacije – pilot revizija, u kojoj je bilo uključeno osoblje iz tri jedinice interne revizije i CHJ.

Svo osoblje interne revizije u institucijama BiH, koje je u izvještajnom periodu bilo uključeno u provođenju navedenih aktivnosti, pružilo je svu zahtijevanu pomoć i podršku na uvođenju PIFC aplikacije u dijelu koji se odnosi na internu reviziju.

(8) CHJ je u izvještajnom periodu, u saradnji s Projektom, okončala aktivnosti na pripremi Pravilnika o provođenju osiguranja i unapređenja kvaliteta interne revizije u institucijama Bosne i Hercegovine i isti objavila Odlukom o donošenju Pravilnika ("Službeni glasnik BiH" broj 74/21). Pravilnikom je detaljno definiran način i postupak provođenja kontrole kvaliteta interne revizije u institucijama BiH, u skladu s Međunarodnim standardima za internu reviziju i odredbama Zakona o internoj reviziji institucija BiH koji uređuju ovu oblast, te primjerima dobre prakse.

(9) Ministarstvo finansija i trezora BiH i CHJ, u skladu sa zaključcima Vijeća ministara BiH, dostavili su Parlamentarnoj skupštini BiH Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije za 2020. godinu. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH razmatrao je i usvojio Godišnji konsolidirani izvještaj interne revizije za 2020. godinu na 22. sjednici održanoj 07.07.2021. godine, a Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na 21. sjednici, održanoj 24.03.2022. godine.

Broj: 02-1-16-7-13-23/22
Sarajevo, 28.03.2022. godine

DIREKTOR

Ranko Šakota